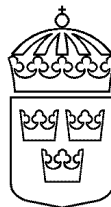

Riksdagens protokoll 1995/96:95

Måndagen den 20 maj

Protokoll
1995/96:95

Kl. 12.00 – 14.14

1 § Utökning av antalet suppleanter i EU-nämnden

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag, på begäran av Socialdemokraternas riksdagsgrupp tillstyrkt att antalet suppleanter i EU-nämnden skulle utökas från 24 till 25.

Kammaren biföll denna utökning.

2 § Val av extra suppleant i EU-nämnden

Företogs val av extra suppleant i EU-nämnden.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleant i EU-nämnden

Majléne Westerlund Panke (s)

3 § Anmälan om kompletteringsval till jordbruksutskottet

Talmannen meddelade att Vänsterpartiets förtroenderåd under Maggi Mikaelssons ledighet anmält hennes ersättare Lennart Gustavsson som suppleant i jordbruksutskottet fr.o.m. den 21 maj.

Talmannen förklarade vald till

suppleant i jordbruksutskottet

Lennart Gustavsson (v)

Prot. 1995/96:95
20 maj

***Fel! Okänt
växelargument.***

4 § Ny riksdagsledamot, m.m.

Upplästes och lades till handlingarna följande från Valprovsningsnämnden inkomna

Berättelse om granskning av bevis för riksdagsledamot, m.m.

Till Valprovsningsnämnden har från Riksskatteverket inkommit bevis om att Kerstin Kristiansson-Gran (s), Kramfors, utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 30 juni 1996 sedan Bo Holmberg (s) entledigats från sitt uppdrag som riksdagsledamot. Från Riksskatteverket har också inkommit ny bilaga till tidigare utfärdade bevis för ersättare för riksdagsledamöter.

Valprovsningsnämnden har denna dag granskat beviset för den nya ledamoten och den nya bilagan till bevis för ersättare och därvid funnit att de blivit utfärdade i enlighet med 15 kap. 1 § vallagen.

Stockholm den 9 maj 1996

Lars Tottie/

Sven-Georg Grahm

5 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 6, 7, 8 och 9 maj.

6 § Meddelande om frågestunden

Talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 23 maj kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Utrikesminister Lena Hjelm-Wallén, socialminister Margot Wallström, utbildningsminister Carl Tham, finansminister Erik Åsbrink, miljöminister Anna Lindh, statsrådet Leif Blomberg och statsrådet Ylva Johansson.

7 § Meddelande om svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 1995/96:190

Till riksdagen

Interpellation 1995/96:190 av Widar Andersson (s) om marknads-ekonomins utveckling.

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 20 maj 1996. Skälet till dröjsmålet är utlandsresa.

Stockholm den 8 maj 1996

Erik Åsbrink

Interpellation 1995/96:196

Prot. 1995/96:95
20 maj

Till riksdagen

Interpellation 1995/96:196 av Rune Berglund (s) om anslag till kalkning.

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 24 maj 1996.

Skälet till dröjsmålet är internationella engagemang.

Stockholm den 6 maj 1996

Anna Lindh

Interpellation 1995/96:197

Till riksdagen

Interpellation 1995/96:197 av Hans Andersson (v) om sanering av gruvavfall i Garpenberg m.m.

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 3 juni 1996.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 7 maj 1996

Anna Lindh

Interpellation 1995/96:205

Till riksdagen

Interpellation 1995/96:205 av Arne Andersson (m) om försvarsmaterielbeställningarna.

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 3 juni 1996 kl. 10.00.

Skälet till dröjsmålet är att jag inte kunnat finna en debattdag som passar.

Stockholm den 13 maj 1996

Thage G Peterson

8 § Svar på interpellation 1995/96:160 om ett växande Sverige

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Fru talman! Bo Lundgren har frågat mig om regeringen är beredd att förelägga riksdagen förslag till strukturella reformer som skapar goda förutsättningar för tillväxt och nya arbeten.

Naturligtvis är regeringen, nu liksom tidigare, beredd att förelägga riksdagen förslag till åtgärder som på ett hållbart sätt främjar tillväxt och sysselsättning. I tillväxtpropositionen redovisades regeringens dagordning för tillväxt och sysselsättning. Den politiken fullföljs genom initiativ på flera områden såsom bl.a. redovisas i regeringens vårproposition.

Utgångspunkten är att sunda statsfinanser och stabila priser ger de bästa förutsättningarna för en långsiktigt uthållig tillväxt. Det är i det perspektivet man skall se regeringens bestämda ambition att fullfölja saneringsprogrammet för de offentliga finanserna och uppnå det upp-

Prot. 1995/96:95
20 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

ställda målet om balans 1998. Regeringen måste förbehålla sig rätten att noga pröva att framförda krav på tillväxtfrämjande åtgärder eller s.k. strukturella reformer verkligen är välmotiverade och inte bara är eufemismer för krav på ofinansierade utgiftsökningar eller ofinansierade skattesänkningar.

Bo Lundgren tecknar i sin interpellation en bild av Sverige som ett land i stagnation sedan slutet av 1960-talet, vilken förbyttes i ett ekonomiskt fritt fall i slutet av 1980-talet.

Sveriges BNP per capita har visserligen haft en otillfredsställande utveckling i jämförelse med många andra OECD-länder. Men att vår relativa position försämrats markant förklaras till stor del av att BNP och sysselsättning föll under de borgerliga regeringsåren 1991–1993, ett fall som den ekonomiska politiken under denna tid förstärkte i stället för att mildra.

Situationen för de offentliga finanserna var mycket prekär när den socialdemokratiska regeringen tillträdde 1994. Här är det verkligen motiverat att tala om ett fritt fall, såväl för de offentliga finanserna som för förtroendet för svensk ekonomisk politik. Stora offentliga underskott, höga räntor och ett lågt förtroende för svensk ekonomi utgjorde definitivt inga goda förutsättningar för tillväxt och nya arbeten.

Regeringens saneringsprogram för de offentliga finanserna, som med vårpropositionens förslag omfattar 126 miljarder kronor, innebär en förbättring av de offentliga finanserna som saknar motstycke bland OECD-länderna – från ett underskott på 12,4 % av BNP 1993 till balans 1998. Denna politik har starkt medverkat till att återupprätta förtroendet för svensk ekonomisk politik. Ett konkret uttryck för detta är det senaste årets räntenedgång och kronförstärkning. Räntorna på femåriga statsobligationer har fallit från ca 11 % i april 1995 till ca 7,5 % i dag. Kronan har stärkts med ca 15 %. Sedan årsskiftet har riksbanken sänkt styrräntan från 8,9 % till 6,7 %.

Budgetkonsolideringen är inte ett uttryck för ett snävt kameralt synsätt. Sunda statsfinanser och prisstabilitet ger en god samhällsekonomisk grund för en hållbar ekonomisk tillväxt och en hög sysselsättning. De utgör därmed nödvändiga delar av regeringens tillväxt- och sysselsättningspolitik. Saneringen av de offentliga finanserna är dock inte tillräckligt för att skapa förutsättningar för tillväxt och nya jobb. Svensk ekonomi har ett antal problem som det är angeläget att komma till rätta med. Att minska arbetslösheten är regeringens främsta uppgift. För detta krävs att vi förmår bryta den alltför låga tillväxt och svaga långsiktiga produktivitetsutveckling som under de senaste decennierna kännetecknat Sverige liksom många andra OECD-länder.

Den svenska arbetsmarknaden skall präglas av en välutbildad arbetskraft, goda möjligheter till omställning och vidareutbildning samt hög flexibilitet. Utbildningen skall förbättras och byggas ut. Den reguljära utbildningen byggs ut med 130 000 platser. Det gäller dels 100 000 platser i den kommunala vuxenutbildningen för att ge människor med låg utbildningsnivå en chans att förbättra sina kunskaper och därmed sina möjligheter på arbetsmarknaden, dels 30 000 nya platser i högskolan. Denna utbyggnad av vuxenutbildningen och högskolan

avlöser de tillfälliga utbildningsplatser som har finansierats med arbetsmarknadspolitiska medel.

Arbetsmarknadspolitiken skall effektiviseras ytterligare. Ett omfattande utredningsarbete inom detta område har redovisats under våren och bildar underlag för den planerade sysselsättningspolitiska propositionen.

Det är också nödvändigt att förbättra lönebildningen så att vi kan få en lönekostnadsutveckling på god europeisk nivå vid låg arbetslöshet. Lönebildningen är av avgörande betydelse för möjligheterna att nå tillbaka till full sysselsättning. Ansvaret för detta ligger på arbetsmarknadens parter. Regeringen har tidigare uttalat att parterna gemensamt för regeringen bör redovisa hur lönebildningen skall ge en lönekostnadsutveckling på god europeisk nivå vid en betydligt lägre arbetslöshetsnivå än dagens. Regeringen kommer att träffa parterna den 28 maj för att diskutera dessa frågor.

Villkoren för företagande skall förbättras. Regeringen har redan vidtagit flera åtgärder för att främja ett gott näringslivsklimat. De små och medelstora företagens kapitalförsörjning har underlättats bl.a. genom att ALMI och Industrifonden har fått förbättrade utlåningsmöjligheter, genom att ramen för lån till kvinnliga företagare har utökats väsentligt samt genom tillgång till den utlåning som sker via Europeiska investeringsbanken. Regeringen har vidare föreslagit inrättandet av en sjätte AP-fondsstyrelse med goda möjligheter att placera riskkapital i små och medelstora företag. Företagsskatteutredningen har fått tilläggsdirektiv om att analysera och lämna förslag som kan stimulera företagens investeringar.

För Sveriges del är utvecklingen i Östersjöregionen av särskild betydelse. Länderna kommer att bli viktiga marknader för svenska företag. Den 3–4 maj möttes regeringscheferna från länderna runt Östersjön på svenskt initiativ i Visby och drog upp riktlinjerna för ett fortsatt samarbete. Området runt Östersjön skall knytas samman genom handel, investeringar och infrastruktur samt genom ett miljöpolitiskt samarbete.

Miljöpolitiken spelar en central roll i en strategi för ökad sysselsättning. Det är i samspelet mellan en ambitiös miljöpolitik och ett näringsliv som är berett till omvandling som Sverige kan förnya redan etablerade näringar och finna nya framgångsrika verksamheter.

Regeringen är beredd att pröva ytterligare idéer och förslag om en politik för hög tillväxt, minskad arbetslöshet och ökad sysselsättning. Då krävs emellertid förslag som har en konkret innebörd, något som näppeligen uppfylls av de svepande generaliseringar och vagt beskrivna problemområden som finns i Bo Lundgrens interpellation. Det krävs vidare att förslagen är förenliga med en fortsatt ansvarsfull politik för de offentliga finanserna samt att de är förenliga med de värderingar om rättvisa och fördelningshänsyn som omfattas av en stor del av svenska folket.

Anf. 2 BO LUNDGREN (m)

Fru talman! Låt mig tacka finansministern för det ganska intetsä-
gande svaret – jag hade, tyvärr, inte väntat mig något annat.

Prot. 1995/96:95
20 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:95
20 maj

***Fel! Okänt
växelargument.***

Låt oss avföra det här med statsfinanserna från diskussionen. Det finns ju inga delade meningar om vikten av balans i de offentliga finanserna. Senaste gången riksdagen hade omfattande förslag om ofinansierade utgiftsökningar och ofinansierade skattesänkningar var under 1993, då det dåvarande oppositionspartiet Socialdemokraterna föreslog en ofinansierad momssänkning och sade nej till ett antal besparingar bl.a. när det gällde arbetslöshetsersättning och motsvarande. Sådant skall förhoppningsvis inte upprepas, inte ens när Socialdemokraterna nästa gång är i oppositionsställning.

Sverige har en arbetslöshet som totalt sett ligger på 12–13 %, exklusive förtidspensionerade. Det är en arbetslöshet som inte går ner. Tvärtom tenderar den att öka. I dag i Dagens Industri har ledaren rubriken: Det går åt fel håll. 53 000 jobb har försvunnit.

Tillväxten i år kommer sannolikt att ligga på mellan 0 och 1 %. Det är intressant att notera att finansministern vidimerar att vi har haft en alltför låg tillväxt och en svag långsiktig produktivitetsutveckling under de senaste decennierna. Då är den här interpellationen synnerligen motiverad. Men frågan är vad regeringen gör.

Vi är överens när det gäller statsfinanserna. Vi måste ha balans i de offentliga finanserna, men hur ser politiken i övrigt ut? Vad gör ni?

Aftonbladet frågade för drygt en vecka sedan om samma sak i en ledare. När det gäller just arbetsmarknadsfrågor och sysselsättning konstaterades: Beskedet att regeringen skjuter upp sysselsättningspropositionen till i höst kan bara betyda att den inte har några offensiva åtgärder.

Avslutningsvis skrev man: Ett nytt fattigdomsbevis i regeringens och landets viktigaste fråga.

Det är alltså Aftonbladets bedömning av den politik som Erik Åsbrink står för.

Det är bra att regeringen insett det nödvändiga i sanerade statsfinanser, men i övrigt kännetecknas politiken dels av passivitet, dels av att åtgärder, när sådana vidtagits, oftast har gått i fel riktning. Det gäller t.ex. återställandet av den liberalisering av arbetsrätten som vi genomförde och återställandet av den dubbelbeskattning som försämrar risktagande och kapitalbildning.

Förra veckan såg jag i TV valda delar av regeringen på en scen i Göteborg. Man skulle lyssna. Det är klart att vad regeringen kanske borde göra är lyssna, lära och göra. Det finns ju en hel del lärdomar att dra av den debatt som förs och av de erfarenheter som ekonomer och andra debattörer tar upp i den allmänna debatten. Men när man väl har lyssnat och lärt, om nu det senare är möjligt, gäller det också att göra något.

Det är ganska givet att det för att lösa problemet med de förlorade jobben och de nödvändiga och nya jobben inte räcker med att hänvisa till en utbildningssatsning, som i sig är nödvändig men som inte får vara vad regeringen gjort den till, nämligen ett siffermässigt exerce- rande med att minska arbetslöshetsstatistikens siffror. Det måste i stället vara fråga om en utbildningssatsning där man också satsar på kvali-

tet. Det handlar inte bara om att låta fler få utbildning. Detta räcker alltså inte!

Vi måste ha bra utgångspunkter och förutsättningar för kapitalbildning, investeringar och expansion. Då räcker det inte med statliga bidrag och AP-fonder. Det är ju ett tecken på att dubbelbeskattningen och straffbeskattningen av fåmansbolagsdelägare leder till att man inte får tillräckligt med investeringar. När det gäller beskattningen av arbete och marginalskatterna är det anmärkningsvärt att just Erik Åsbrink pläderar för högre marginalskatter i framtiden. Man vill inte öppna för den privata tjänstesektorn, där framför allt vissa typer av tjänster straffas ut – det finns ingen marknad.

Jag skulle vilja fullfölja interpellationen genom att ställa följande fråga till Erik Åsbrink: Om man är beredd att vidta åtgärder, vilka åtgärder tänker då regeringen vidta för att bryta den negativa utveckling vad gäller jobben och tillväxten som vi i dag ser?

Anf. 3 ANNE WIBBLE (fp)

Fru talman! Jag utgår från att finansministern är medveten om att arbetslösheten har ökat och att jobben minskat jämfört med för ett år sedan. Det innebär att den politik som regeringen nu för uppenbarligen är otillräcklig för att lösa våra problem. Mot den bakgrunden har jag tre ganska konkreta frågor:

1. Erkänner Erik Åsbrink att de dubbla skatteklivar som hushållen möter vid köp av tjänster är ett problem som bromsar expansionen av tjänstesektorns framväxt, och tänker han i så fall göra något åt detta?

2. Erkänner Erik Åsbrink att arbetsrätten i allmänhet och turordningsreglerna i synnerhet är ett mycket allvarligt problem främst för mindre och medelstora företag, och är han i så fall beredd att genom lagstiftning få bort detta allvarliga hinder för företagsamhetens möjligheter att skapa jobb?

3. Erkänner Erik Åsbrink att det skulle skada Sveriges anseende som investeringsland om politiska beslut fattades om att lägga ner lönsamma industrianläggningar, och varför är han i så fall beredd att göra det?

Anf. 4 JOHAN LÖNNROTH (v)

Fru talman! Jag har naturligtvis all respekt för att finansministern i sina inlägg inte hinner svara på så många frågor. Jag vågar mig ändå på att ställa ett par frågor till – vi får väl se hur mycket som hinns med.

Finansministern talar i sitt svar om det fria fallet 1991–1993. Jag tror nog att vi nu är ganska många som är överens om att inte bara tidigare misstag utan också beslutet att fixera kronan vid ecun, liksom det dogmatiska kronförsvaret som följde fram till fallet i november 1992, bidrog både till den ökade arbetslösheten och till den stora statskulden.

Min fråga blir helt enkelt: Är vi, finansministern, överens om den historieber beskrivningen?

Uppenbarligen är vi alla här överens om att det är nödvändigt med budgetsanering. Men det finns i dag en risk för att takten i budgetsane-

Prot. 1995/96:95
20 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:95
20 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

ringen kommer i konflikt med arbetslöshetsmålet på samma sätt som åren 1991–1992. Då skulle jag vilja ställa en fråga. Om det skulle visa sig att de relativt optimistiska bedömningar som görs om att vi skall komma tillbaka i ett bättre konjunkturläge kanske redan i höst eller senast vid nästa årsskifte inte håller, utan det fortsätter att vara en nedåtgående trend och vi riskerar att hamna i samma situation som 1992/93 och kommer att ha en alltför stark krona, är finansministern då beredd att något lätta på ambitionerna att stärka kronkursen och driva på takten i budgetsaneringen, alltså att man i stället låter budgetsaneringen något tidsfördröjas för att just klara arbetslösheten?

Till sist: Jag är i likhet med andra uppenbarligen oroad över att sysselsättningspropositionen fördröjs. Vänsterpartiet och regeringen var överens på hösten 1994 om att en stark arbetsrätt är till fördel för sysselsättningen. Fackföreningsrörelsen och de anställda som känner sig trygga och säkra tar ansvar för ekonomi och lönebildning. Det är alltså bra för sysselsättningen. Min enkla fråga är helt enkelt: Är det någonting som har hänt som har gjort att regeringen har ändrat på den bedömningen?

Anf. 5 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Fru talman! Det var många frågor. Jag är inte säker på att jag hinner svara på alla.

Jag konstaterar att Bo Lundgren inledde med att säga att han hoppades att vi inte skulle tala om saneringen av statsfinanserna. Jag förstår detta därför att resultatet av de tre år med borgerlig regering då Anne Wibble var finansminister och Bo Lundgren skatteminister är ganska förfärande. Det är faktiskt vad jag och den socialdemokratiska regeringen håller på med i denna dag: en lång rad mycket svåra och smärtsamma beslut för att sanera det trask som efterlämnades av den tidigare borgerliga regeringen. Detta är inte något kameralt som skall hållas avskilt från diskussioner om sysselsättning och tillväxt. Jag vill åter betona att det är helt avgörande för att vi skall få en tillväxt och för att vi skall få högre sysselsättning och lägre arbetslöshet i Sverige att vi klarar att fullfölja saneringen av det konkursbo som vi socialdemokrater fick överta hösten 1994. Så och endast så kan vi få fortsatt lägre räntor, vilket i sin tur är en absolut nödvändig förutsättning för att svenska företag i industrin och i andra näringar skall öka sina investeringar och därmed skapa nya jobb. Ni kommer inte undan en sådan diskussion hur ogärna ni än ville föra den.

Jag noterade också att Bo Lundgren beskriver den socialdemokratiska utbildningssatsningen som ett försök att tricksa med siffror, närmast att statistiskt få bort människor ur arbetslöshetssiffrorna. Det är naturligtvis inte på det sättet. Utbildningssatsningen, som kanske är den största som har gjorts i modern tid i Sverige, har till syfte att främja sysselsättning och tillväxt i framtiden. Det är bra för de enskilda individerna, och det kommer att vara väldigt många som kommer att få stärka sin kompetens och därigenom hävda sig på den framtida arbetsmarknaden, som kännetecknas av allt större krav på kompetens, allt större föränderlighet. Det är också bra för vårt näringsliv och vårt samhälle att

vi får mer utbildad och mer kompetent arbetskraft, som gör att vi kan få upp tillväxten i det här landet. Det handlar inte alls om något friserande av siffror, som Bo Lundgren så föraktfullt beskriver det, utan det handlar om en avgörande offensiv insats för att bygga under en politik för ökad tillväxt och sysselsättning, just det som den här interpellationsdebatten skulle handla om.

När det sedan gäller skatter kan jag – jag skall gärna inbegripa Anne Wibble i detta – berömma mig om att ha genomfört en stor skattereform för några år sedan som jag tror på ett avgörande sätt förbättrar förutsättningar för tillväxt och sysselsättning. Det är mer än vad Bo Lundgren kan visa upp, som under sin tid i Finansdepartementet mest satt och perforerade det skattesystem som vi byggde upp genom att införa allsköns avdrag, undantag och särbestämmelser som underlättade för skatteplanering och som i hög grad bidrog till det statsfinansiella moras som vi sedan har hamnat i.

Jag är inte beredd – detta som svar på en av Anne Wibbles frågor – att införa särbestämmelser när det gäller hushållens tjänster, pigavdrag eller någonting dylikt. Jag tycker att tjänstesektorn skall konkurrera med varusektorn efter samma skatteregler – höga eller låga skatter, men de skall var likformiga och neutrala. Det var en av de bärande principerna bakom skattereformen.

När det gäller arbetsrätten pågår nu överläggningar med arbetsmarknadens parter som jag hoppas kan leda till någon form av samförstånd. Om inte så blir fallet får regeringen återkomma till frågan senare. Jag hoppas kunna svara på någon av Johan Lönnroths frågor i nästa inlägg.

Anf. 6 BO LUNDGREN (m)

Fru talman! Sällan har väl ordspråket ”Tomma tunnor skramlar mest” varit mer passande än nu. Det är inte mycket konkret om vad som kan göras för att de arbetslösa skall få jobb och för att tillväxten skall ta fart som landets finansminister är beredd att komma fram med.

När det gäller saneringen av de offentliga finanserna: Varför skall man hålla på att diskutera vad som skedde under den period då vi hade regeringsansvaret? Erik Åsbrink vet mycket väl att sysselsättningen rasade från 1989/90. Det i sin tur ledde till att vi fick stora underskott i de offentliga finanserna. Det var någonting som var på rullning långt innan vi fick regeringsansvaret. Sedan vände sig utvecklingen bl.a. genom de besparingar i storleksordningen 90 miljarder kronor som företogs under den tid vi hade ansvaret.

När det gäller vikten av att sanera de offentliga finanserna finns inga skillnader. Det vi diskuterar är hur det skall ske, omfattningen och inriktningen. Vi tycker att omfattningen borde ha varit större, och vi menar att inriktningen med så stora skattehöjningar är helt felaktig och har kvävt tillväxtkraften i svensk ekonomi. Häre ligger det allvarliga. Anne Wibble och jag kan identifiera hinder för tillväxt och nya jobb. En del av dessa hinder nämnde finansministern själv. Det finns ett antal hinder som kan rivas ned. Om man river ned dem kommer människor

Prot. 1995/96:95
20 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:95
20 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

att få jobb och statsfinanserna förbättras ytterligare. Men ändå gör inte regeringen någonting, vill inte göra någonting.

Först återreglerar man det som vi genomförde, relativt blygsamt, på arbetsmarknaden. Sedan säger man till arbetsmarknadens parter: Kan ni lösa detta, för vi vågar inte, kan inte? Om inte ni kan så kanske vi skall göra någonting. Regeringen skall väl regera? Det måste väl vara det som är uppgiften för också den här regeringen.

Jag återger bara vad ni själva säger om utbildningsatsningen. Den anges som ett sätt att minska den öppna arbetslösheten, och det gör den ju. Utbildning är viktigt, men det är också viktigt att tänka på kvaliteten: bättre och fler lärare, bättre teknik, bättre pedagogik och att hela tiden också se på kvaliteten. Där missar ni. Detta är avgörande inte bara för jobben utan också för lönebetalningsförmågan i jobben.

Varför skall skatten på arbete, marginalskatten, höjas? Det vore bra om finansministern var beredd att nu säga: Nej, jag kommer inte, som politiskt ansvarig för den skattereform på marginalskattesidan som genomfördes, att acceptera att marginalskatterna höjs. Den statliga inkomstskatten skall vara på 20 %. Det skall inte vara några avgifter över förmånstaket.

Är finansministern beredd att göra det?

Finansministern avvisar detta med tjänstesektorn med att föraktfullt tala om pigavdrag. De människor som saknar arbete skulle kunna få arbete i tjänstesektorn, men skattekilarna hindrar det. Då säger finansministern att de skall vara arbetslösa. Nu har i stort sett hela oppositionen på den borgerliga sidan lagt fram förslag av olika slag, och vi har sagt att vi är beredda att göra någonting. Men ståndaktigt säger finansministern: Låt människorna vara arbetslösa, låt statsfinanserna bli ännu sämre.

Det vi ägnade oss åt när det gäller beskattningen av kapital var att skapa neutrala regler. Kan finansministern försvara att vi när det gäller skatten på det egna riskbärande kapitalet i aktiebolagen har ett dubbelt uttag mot exempelvis det lånade kapitalet? Finansministern har i olika artiklar tidigare sagt att det var rimligt och rätt att ta bort dubbelbeskattningen, som vi då finansierade inom företagssektorn fullt ut.

Skall inte de fåmansbolag som kan växa få växa? De spärras allra mest effektivt. Är finansministern beredd att göra någonting vad gäller fåmansbolag?

Liksom Anne Wibble undrar jag också: Är finansministern verkligen beredd att acceptera en våldsam kapitalförstörelse genom en förtidsavveckling av kärnkraften, som också följs av kraftiga energiskattehöjningar och företagsnedläggningar?

Svara konkret på de frågorna!

Anf. 7 ANNE WIBBLE (fp)

Fru talman! Under den socialdemokratiska oppositionstiden var Erik Åsbrink s.k. fristående debattör, så han kanske har glömt att Socialdemokraterna då sade nej till många besparingar och själva föreslog – hör och häpna! – ofinansierade skattesänkningar. Sanningen är den att om de socialdemokratiska förslagen hade gått igenom hade statsfinan-

serna nu varit i ett mycket värre skick. Så det var en evig tur att det var en borgerlig regering då.

Jag delar inte Johan Lönnroths uppfattning att det nu skulle vara bra att försena budgetsaneringen. Det vill jag också ha sagt.

Finansministerns ekonomiska politik tycks gå ut på att få lägre räntor genom budgetsanering. Det är förvisso bra, men det räcker inte. Vi har, som Erik Åsbrink själv anförde, haft mycket lägre räntor tidigare och ändå haft en dålig tillväxt. Så det krävs mer.

Utbildningssatsningar är säkert också mycket bra, även om man kan diskutera kvaliteten i det som nu föreslås. Men framför allt tar sådana satsningar lång tid. Man kan inte tro att man kan få bukt med dagens eller ens morgondagens arbetslöshetsproblem genom utbildningssatsningar. Det tar mycket längre tid än så. Så det krävs uppenbarligen mycket mer.

Jag frågade om de dubbla skattekilarna. Nej, sade Erik Åsbrink, där – men inte beträffande momsens tydligen, för matmomsen är ju lägre – skall likformig skatt gälla, trots att en skattelindring där faktiskt skulle skapa en mycket starkt växande tjänstesektor.

Vad gäller arbetsrätten och turordningsreglerna passar han, trots att det är ett område där det verkligen skulle vara angeläget med aktivitet och initiativ från regeringen.

Och i fråga om Sverige som investeringsland och den kapitalförstöring som det innebär att lägga ned lönsamma och fungerande industri- anläggningar säger han ingenting.

Det tycks mig tyvärr som om finansministern är väldigt tomhänt, vilket är att beklaga för de arbetslösa.

Anf. 8 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Fru talman! Jag skall börja med att svara på några av Johan Lönnroths frågor.

Jag tycker att det är en förenklad historieskrivning att säga att kronans knytning till ecun 1991 var ett misstag. Av olika skäl hade det inte varit möjligt att hålla pris- och kostnadsökningar i Sverige under kontroll under ett antal år dessförinnan, och det gjorde att den här anknytningen, när den kom till sist, var svår att vidmakthålla. Man kan inte isolerat rycka loss detta ur ett längre skeende och beskriva själva beslutet som ett misstag, utan det är ett långt mer komplext förlopp som ligger bakom detta beslut.

Jag anser inte att vi skall senarelägga eller fördröja budgetsaneringen. Jag tror att det är väldigt viktigt att vi genomför den såsom det är tänkt, så att vi kan återskapa en balans i de offentliga finanserna 1998. Jag tror att detta är nödvändigt för att vi varaktigt skall kunna hålla nere inflationen, pris- och kostnadsökningar, för att vi skall kunna få lägre räntor och den vägen – inte som enda åtgärd men som en viktig åtgärd – få underlag för en högre tillväxt och för ett skapande av nya jobb i svenskt näringsliv. Därför ser jag det som viktigt att vi fullföljer den här politiken.

Då kommer jag på nytt osökt in på mina övriga två meddebattörer. Det är en mycket märklig historieskrivning när de två personer som

Prot. 1995/96:95

20 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:95
20 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

hade det högsta ansvaret för den ekonomiska politiken och för budgetpolitiken under de borgerliga regeringsåren säger att det egentligen skulle vara den socialdemokratiska oppositionen som är ansvarig eller att allting skulle ha blivit så mycket värre.

Sanningen är ju att när vi har borgerliga regeringar i det här landet åstadkoms det på några få år en förstöring av våra statsfinanser som saknar motstycke, som aldrig någonsin har inträffat under alla de år då vi har haft socialdemokratiska regeringar. Mellan 1976 och 1982 var det en borgerlig regering som förde upp underskottet till bland de största i industrivärlden. En socialdemokratisk regering fick sanera detta underskott. Sedan upprepades tyvärr hela förloppet – fast det den gången blev ännu värre – mellan 1991 och 1994, och en socialdemokratisk regering har fått ta itu med detta.

Det går inte att på ett trovärdigt sätt plädера för skattesänkningar – vi har nu hört ett antal sådana förslag eller antydningar, framför allt från Bo Lundgren men även från Anne Wibble – när man var med om att låta de offentliga utgifterna skjuta i höjden så att de översteg 70 % av bruttonationalprodukten när de borgerliga partierna lämnade ifrån sig regeringsmakten.

Det måste finnas något samband mellan utgifter och inkomster, och det är det som ni inte har förstått eller i varje fall inte har kunnat tillämpa i praktisk handling. Det är i stället en socialdemokratisk regering som får ta itu med den svåra och mödosamma uppgiften att bringa utgifter och inkomster närmare varandra. Det har krävts smärtsamma utgiftsnedskärningar, och det har också krävts skattehöjningar för att vi ändå skall kunna avveckla det här budgetunderskottet. Sedan skapar vi förutsättningar, en större handlingsfrihet inför framtiden – om vi då vill sänka skatter eller öka utgifter. Den diskussionen kan vi föra när vi återigen har en offentlig sektor i balans.

Till sist: Det är väldigt viktigt att vi när vi genomför politiska beslut, särskilt sådana som är besvärliga och innebär ett nytänkande, försöker göra det i samförstånd och inte i konfrontation. Det är en fördel om vi kan ha enighet mellan flera partier i riksdagen, det är en fördel om vi kan göra det i samförstånd med arbetsmarknadens parter och inte genom någon typ av krigsförklaring som riktar sig mot parterna på arbetsmarknaden.

Anf. 9 BO LUNDGREN (m)

Fru talman! I sitt inlägg svarade Erik Åsbrink på Johan Lönnroths fråga och sade att ett av problemen bakom försvaret av den fasta kronkursen var att man inte ett antal år dessförinnan, före 1991, hade lyckats hålla pris- och kostnadsökningar under kontroll. Det är alldeles korrekt. Den avgörande orsaken till fallet i svensk ekonomi, är just att pris- och kostnadsökningarna accelererade från 1989 och framåt. Till det kan man lägga de effekter som den våldsamma prisuppgången hade på de finansiella marknaderna. Allt detta kom sig av en bristande politik under den tid då Erik Åsbrink som statssekreterare och statsråd hade ett stort ansvar.

Det intressanta nu, givet att vi är överens om vikten av att sanera de offentliga finanserna, är att diskutera vad regeringen i framtiden kan tänka sig att göra, vilka beslut riksdagen kan få fatta när det gäller att skapa förutsättningar för tillväxt och nya jobb. På den punkten har jag inte hört landets finansminister säga ett enda ord utöver det som vi är överens om, dvs. saneringen av statsfinanserna. Han försvarar i och för sig skattehöjningarna. Det kunde ändå vara intressant att få hans kommentar på ytterligare några punkter.

När det gäller arbetsrätten kan inte regeringen fatta egna beslut. Man vågar inte och kan inte. Det har vi konstaterat.

Vi är överens om att utbildningssatsningen är nödvändig och kan ge positiva effekter, och jag hoppas att jag och finansministern är överens om att kvaliteten inte skall eftersättas.

Men det krävs också någonting nu. Finansministern avvisar varje åtgärd för att förbättra villkoren för den privata tjänstesektorn. Finansministern svarar inte på frågorna om fåmansbolagen och dubbelbeskattningen. Vore det inte klädsamt med ett svar på de frågorna? Är det, finansministern, rimligt att ha en dubbel beskattning på det egna riskbärande kapitalet? Är det rimligt att höja marginalskatten så att företagsledare i de viktiga teknologibranscherna, inom branscher som läkemedel och telekommunikation, säger att de riskerar att tappa människor som är anställda där? Om finansministern inte svarar är det, som Aftonbladet säger, ett nytt fattigdomsbevis i regeringens och landets viktigaste frågor.

Anf. 10 JOHAN LÖNNROTH (v)

Fru talman! Jag tillhör inte dem som brukar älska att citera olika ekonomer, men jag undrar ändå, efter den ganska omfattande debatt som har förts på senare tid kring finansministerns ambition att bli världsmästare i budgetsanering – eller han kanske anser att han redan är det – om inte den ambitionen kan komma i konflikt med arbetslöshetsmålet, speciellt om vi nu går in i en lågkonjunktur.

Av LO:s senaste rapport kan man utläsa en mycket stark oro för detta. Man lägger också fram olika förslag bl.a. när det gäller att föra in sysselsättningsmålet i penningpolitiken. Det vore intressant om finansministern hade tid att något ytterligare kommentera den kritiken.

Till sist har vi ju också haft en mycket omfattande debatt om arbetsrätten. I dagarna har Handelsanställdas förbund hållit en kongress där man har gjort ganska starka uttalanden där det uttrycks en oro. Det är kanske inte någon krigsförklaring – det är ett alltför starkt ord – men man förstår inte riktigt varför regeringen har ändrat uppfattning ifråga om arbetsrätten. Då vill jag bara upprepa en mycket kort fråga som kräver enbart ett ja- eller nej-svar: Höll inte de argument som Socialdemokraterna och Vänsterpartiet var överens om under hösten 1994, när vi gemensamt beslutade att stärka arbetsrätten?

Anf. 11 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Fru talman! Jag vill först till Johan Lönnroth säga att det visst kan finnas situationer där det kortsiktigt uppkommer en konflikt mellan

Prot. 1995/96:95
20 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:95
20 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

budgetsanering och arbetslöshetsbekämpning. Långsiktigt är jag övertygad om att en budgetsanering är en helt nödvändig förutsättning för lägre räntor som därmed åstadkommer bättre underlag för ekonomisk tillväxt och för skapandet av nya jobb. Det är därför som jag ser det som viktigt att vi fullföljer budgetsaneringen.

Vi är inte världsbäst på budgetsanering. Vi kan bli det. Att eftersträva en sådan titel är inget självändamål. Det beror möjligtvis på att Sverige var världsbäst i budgetunderskott 1993–1994, då den borgerliga regeringen med Anne Wibble och Bo Lundgren hade fått hålla på ett tag. Det har krävts exceptionella åtgärder för att hantera ett exceptionellt stort problem. Det är detta som är bakgrunden till den ganska tuffa och besvärliga politik som vi tvingas föra.

Den här debatten har handlat om många olika saker, och tiden medger inte att jag svarar på alla frågor. Jag har i mitt interpellationssvar pekat på en rad viktiga områden där jag menar att det krävs ytterligare tillväxtfrämjande åtgärder. Till dessa åtgärder hör ett fullföljande av budgetsaneringen, men dit hör också mycket annat som jag tidigare har berört. På en del områden finns det redan färdiga förslag framtagna. Det gäller bl.a. den stora utbildningssatsningen där kvalitetsaspekten är viktig. Jag kan försäkra att den socialdemokratiska regeringen och jag själv kommer att fullfölja dessa strävanden. Så långt möjligt försöker vi att göra detta genom uppgörelser med andra partier i riksdagen och utan krigsförklaringar mot de fackliga organisationerna eller mot några andra organisationer. Det har ett värde i vårt land att vi försöker uppnå breda samförståndslösningar.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 1995/96:167 om en gemensam valuta och centralbank

Anf. 12 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Fru talman! Andreas Carlgren har frågat mig om planerna på en gemensam valuta och centralbank.

Carlgrens första fråga gäller vilka initiativ som regeringen avser vidta för att motverka den centralisering av beslutsfattandet som följer av en gemensam europeisk penningpolitik och en mycket omfattande samordning av finanspolitiken.

En valutaunion innebär naturligtvis en centralisering av penning- och valutapolitiken. Det är i själva verket innebörden av en valutaunion. De länder som deltar i valutaunionen är överens om att ha en gemensam valuta och därmed också en gemensam penning- och valutapolitik. Någon möjlighet att föra en nationell penning- och valutapolitik finns inte i en valutaunion. Därmed finns det inte heller någon möjlighet till ett decentraliserat beslutsfattande i dessa frågor. Det är den restriktion som de länder som ingår i valutaunionen ålägger sig för att kunna få del av valutaunionens fördelar i form av underlättad handel, möjlighet till lägre räntor m.m.

Något beslut om huruvida Sverige skall delta i valutaunionen eller ej har ännu inte fattats. Regeringen tillsatte i höstas en kommitté med uppdrag att utreda konsekvenserna av en eventuell svensk anslutning till den tredje etappen i EMU. Slutsatserna från denna kommitté kommer att ingå i underlaget för den svenska riksdagens ställningstagande hösten 1997 om Sveriges deltagande i valutaunionen.

Carlgren utgår i sin fråga från att finanspolitiken i valutaunionen måste bli föremål för en mycket omfattande samordning. Detta är inte korrekt. Av EG-fördraget följer att ansvaret för finanspolitiken också för de länder som deltar i valutaunionen ligger kvar på nationell nivå. Det är emellertid väsentligt att alla länder i valutaunionen för en ansvarsfull finanspolitik. Annars kan den ekonomiska och monetära unionen bli instabil. Därför bör länderna i valutaunionen uppfylla vissa krav på sunda offentliga finanser. Det förs nu en diskussion i EU:s finansministerkrets om hur dessa krav skall se ut. Jag är inte för dagen beredd att gå in i detalj i den frågan.

En annan sak är att Sverige anser att det finns ett behov av att öka medlemsländernas medvetenhet om hur starkt beroende de europeiska staternas ekonomier är av varandra och om den ömsesidiga påverkan från staternas ekonomiska politik.

Carlgrens andra fråga gäller om jag är beredd att förorda de omfattande subventioner genom EU som kommer att krävas för att inte ekonomiska obalanser skall utarma regioner eller länder inom en tänkt valutaunion. Regeringen anser inte att valutaunionen är skäl för nya eller ökade transfereringar över EG-budgeten. Det är inte genom subventioner som man får ekonomisk tillväxt eller ökad flexibilitet i ekonomin. Det måste därför råda budgetdisciplin också på EU-nivå.

Carlgrens tredje fråga gäller vilka initiativ som regeringen kommer att ta för att förhindra att ett genomförande av valutaunionen fördjupar de ekonomiska klyftorna mellan unionens nuvarande medlemsstater och de nya medlemsstaterna i Öst- och Centraleuropa.

Diskussioner pågår inom finansministerkretsen även om förhållandet mellan länder i valutaunionen och länder utanför unionen – en fråga som brukar gå under beteckningen *ins and outs*. Dessa diskussioner berör även de öst- och centraleuropeiska länderna. Sverige arbetar på detta område för lösningar som minimerar riskerna för splittring mellan länder som deltar i valutaunionen och länder som inte deltar i den.

Carlgrens fjärde och avslutande fråga gäller vilka initiativ regeringen avser att ta för att komplettera konvergenskriterierna för ekonomin med krav på sysselsättning och miljö. Konvergenskriterierna skall inte ses som heltäckande ekonomisk-politiska mål. Sådana mer heltäckande mål för den ekonomiska politiken i EU uttrycks i artikel 2 i EG-fördraget. Där finns mål om såväl sysselsättning som miljö. Att koppla samman dessa mål med konvergenskriterierna vore enligt min mening inte ändamålsenligt. Regeringen driver mycket aktivt både sysselsättnings- och miljöfrågorna i EU-arbetet. Sysselsättningsfrågorna tas upp i flera sammanhang, bl.a. i den nyligen inledda regeringskonferensen om EG-fördraget. Även miljöfrågorna behandlas i flera sammanhang. Ex-

Prot. 1995/96:95
20 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:95
20 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

empelvis driver Sverige på för att få till stånd en gemensam koldioxidskatt i EU som begränsar koldioxidutsläppen.

Anf. 13 ANDREAS CARLGREN (c)

Fru talman! Jag vill tacka finansministern för svaret på interpellationen.

Det handlar ju om vilket Europa och vilken framtid för Sverige som vi vill vara med och skapa. Den ena möjligheten är att vi verkligen gör EU till ett fredsbygge. Då måste det vara en union som gradvis får utvidgas och växa på bredden. Den andra möjligheten – som vore till stor skada för Europas framtid – är att man gör EU mer och mer likt ett stormaktsbygge och att man låter EU växa på höjden och bit för bit överför mer och mer beslutsmyndighet till den överstatliga nivån. Då blir det fler och fler beslut som flyttas från vår riksdag, utsedd av svenska folket, till en överstatlig nivå där vi kan förhandla om resultaten men där vi riskerar att legitimiteten hos folket minskar vartefter.

Jag tror att det är mycket viktigt att låta EU växa på bredden, låta det bli ett fredsbygge, men inte på höjden. Den stora risken med valutaunionen är att den försvårar fredsbygget och försvårar att låta EU växa på bredden. Däremot underlättar den att EU växer på höjden. Jag vill peka på detta, och det är därför jag har ställt interpellationen.

Tyvärr kan jag inte känna mig nöjd med Erik Åsbrinks svar. Det är helt uppenbart att om man bildar valutaunionen i den snabba takt som är tänkt, så riskerar de öst- och centraleuropeiska staterna att hamna i ett mycket svårt utanförskap. De tvingas agera i skuggan av valutaunionen och euron. De kommer att ha mycket osäkra makroekonomiska förhållanden. Man riskerar att det blir en ny mur mellan ett A- och B-lag i Europa. Min fråga gällde vilket initiativ regeringen tänker ta. Men jag konstaterar att Erik Åsbrink inte ger något svar på den punkten utan säger att det inte behövs.

Den andra frågan gällde om det skall bli subventioner i unionen. Erik Åsbrink svarade nej, och det är naturligtvis det svar som Erik Åsbrink måste ge. Men är det realistiskt?

Alternativet är att släppa fram att löner åker upp och ned, framför allt ned i krislägen, eller att släppa fram stora flyttlass – Göran Persson har ju så värtaligt beskrivit finska skogsarbetare som får flytta till franska vingårdsfärmar. Nu är inte just detta det stora problemet. Möjligen kommer man att tycka att det är ett större problem att tvingas flytta i motsatt riktning. Men risken är ju att valutaunionen blir en flyttlassunion. Den förutsätter en centraliserad penningpolitik, säger Åsbrink. Javisst, men den stora knäckfrågan är ju om det är möjligt att undvika en oerhörd centralisering också av hela den ekonomiska politiken med en sådan centralisering av penningpolitiken. Det är självklart att de ingående länderna blir mycket hårt knutna till varandra, vilket förutsätter en politik som på många sätt likriktas mellan länderna. Det är självklart därför Tyskland talar om detta som vägen för att skapa en politisk union. Men av Erik Åsbrinks svar att döma verkar den svenska regeringen mest oförstående inför den debatt som förs i Europa. Det

kan väl ändå inte vara särskilt realistiskt? Också som svar på frågan om vilka initiativ regeringen tänker ta svarar Erik Åsbrink: Inga.

Till sist jobben och miljön: I dag har vi satt upp en ribba med vilken vi hela tiden mäter vår förmåga att klara underskott, spara och se till att hålla låg inflation. Det tycker jag är bra, om vi skall klara den ribban. Men jag förstår inte varför den svenska regeringen inte också vill ha en ribba för att mäta vår förmåga att klara jobb och miljö – annars händer det inget på det här området.

Anf. 14 JOHAN LÖNNROTH (v)

Fru talman! I går läste jag ett mycket intressant inlägg i Dagens Nyheter i frågan om EMU. Det var ett antal konstitutionella synpunkter på EMU-frågans behandling här i riksdagen av ett antal partikamrater till finansministern. Jag har nog tagit del av en och annan kommentar av finansministern i medierna. Min fråga är helt enkelt om finansministern kan tänka sig att också här från talarstolen göra några kommentarer till det inlägg som vi kunde läsa i går.

Anf. 15 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Fru talman! Jag blev inte riktigt klok på Andreas Carlgrens inlägg och hans syn på EMU. Man får ju skilja på två frågor.

Den ena är EMU som sådan, om den kommer till stånd eller inte. Man kan möjligtvis ana att Andreas Carlgren anser att den svenska regeringen på något sätt skall försöka stoppa hela EMU-projektet. Den andra frågan gäller Sveriges förhållande, om Sverige skall gå in som medlem i EMU i den tredje fasen.

I den första frågan får man tycka vad man vill. Men jag tror att det är realistiskt att räkna med att Sveriges möjligheter att påverka om projektet kommer till stånd eller inte är nästintill obefintliga. Min bedömning är att den tredje fasen kommer till stånd enligt tidtabellen. Man kan aldrig var hundra procentigt säker, men jag uppfattar att den politiska viljan hos ett antal tongivande länder i EU är så stark att man kommer att genomdriva detta projekt. Mer oklart i dag är hur många länder och vilka länder som kommer att kvalificera sig för ett sådant medlemskap.

I den andra frågan har vi naturligtvis större möjligheter att påverka. Beslut fattas i Sverige, ingen annanstans. Enligt min uppfattning – här knyter jag an till Johan Lönnroths fråga – skall beslutet fattas i denna kammare och inte någon annanstans. Min syn bygger på att vi i Sverige har en parlamentarisk demokrati. Den naturliga beslutsordningen i en parlamentarisk demokrati är att det är Sveriges riksdag som fattar besluten. Det gäller inte minst i stora, svåra frågor som berör många olika politikområden där det handlar om svåra avvägningar mellan en rad olika aspekter och behov, som knappast låter sig avgöras med ett enkelt ja- och nej-förfarande. Det är ju den typen av beslutssituation som uppkommer i en folkomröstning.

Jag anser alltså fortfarande att mycket starka skäl talar för att beslutet i denna fråga skall fattas av Sveriges riksdag, och detta beslut skall fattas någon gång under hösten 1997.

Prot. 1995/96:95
20 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:95
20 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 16 ANDREAS CARLGREN (c)

Fru talman! Om man vill undvika debatten i en stor fråga, så säger man att man inte blir klok på inlägget. Jag tror inte alls att det är så svårt att förstå mitt inlägg. Däremot är det möjligen svårt att svara på frågorna.

Om jag utgår från Erik Åsbrinks resonemang, dvs. att vi inte kan påverka om unionen blir av eller inte, borde det väl ändå vara oerhört viktigt för den svenska regeringen att ha en uppfattning om hur man skall undvika de skadliga effekterna av unionen. Om vi kan se att vidgade klyftor mellan ett ekonomiskt A- och B-lag i Europa riskerar att drabba de öst- och centraleuropeiska staterna, så borde väl ändå den svenska regeringen kunna göra någonting för att försöka motverka detta. Detta måste ju strida mot Sveriges mål med EU-medlemskapet. Men Erik Åsbrink svarar: Nej, det tänker vi inte göra.

Om vi ser att det finns en risk för centralisering av beslutsfattandet och om vi vet att detta diskuteras för fullt i andra medlemsstater, så borde det väl vara rimligt att den svenska regeringen hade några initiativ för att motverka det. Men då svarar Erik Åsbrink: Nej, det behövs inte.

Om man sedan ser att det faktiskt finns en risk för att mycket stora subventioner växer fram inom denna valutaunion – t.ex. den tyska riksbanken varnar för detta – borde väl den svenska regeringen göra någonting för att minska behovet av subventioner och komma med förslag som minskar de spänningar och konflikter som kan bli följden. Men Erik Åsbrink svarar nej.

Det borde väl vara naturligt med tanke på Sveriges tradition när det gäller jobb och miljö att säga att vi vill ha en ribba med vilken vi mäter våra insatser när det gäller jobb och miljö, så att något händer konkret. Men Erik Åsbrink svarar: Nej, det behövs inte.

Om man vill så litet med det som kan betyda så mycket, måste väl ändå slutsatsen bli att Sverige inte bör vara medlem i denna valutaunion. Det gäller även om den blir av, eftersom vi inte kan påverka det, enligt Erik Åsbrinks beskrivning. Då är den intressanta frågan: Vem skall fatta det beslutet? Erik Åsbrink var ju inne på detta i sitt senaste inlägg. Men det är ju uppenbart för alla oss som har följt denna debatt att tanken är att de socialdemokratiska ombuden på kongressen hösten 1997 skall få ha sin uppfattning om detta. Det är ju inte tänkt att bara denna riksdag skall fatta beslut, utan det är mycket noga genomtänkt inom socialdemokratin att man skall låta kongressombuden fatta beslutet i den här frågan. Men som representant för det svenska folket måste man fråga: Varför skall ombuden på den socialdemokratiska kongressen vara med och fatta beslutet men inte svenska folket? Det går ju att hänvisa till parlamentarisk demokrati, men parlamentarisk demokrati har väl aldrig uteslutit att man också lyssnar på folkets råd. Det gäller särskilt i en fråga där man till svenska folket har sagt att vi går med som medlemmar på det villkoret att det hålls öppet i frågan om medlemskap i valutaunionen. Eftersom ni inte tar ställning till detta nu, är det väl rimligt att svenska folket får en chans att säga sitt om detta sedan.

Det blir mycket konstigt om man dessutom tänker förbereda grundlagsändringar – om man nu verkligen fullföljer linjen om medlemskap i valutaunionen – som måste beslutas i denna riksdag innan svenska folket går till val nästa gång, vilka skall bekräftas genom beslut efter valet. Här får svenska folket inte den avgörande chansen att påverka själva frågan om medlemskap. Hur kan Erik Åsbrink försvara en sådan linje? Det måste leda till en ganska stor politisk strid kring frågan om medlemskapet i valutaunionen och om de demokratiska förutsättningarna för beslutet.

Prot. 1995/96:95
20 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 17 JOHAN LÖNNROTH (v)

Fru talman! Jag vill instämma i det som Andreas Carlgren sade. Jag är mycket nyfiken på svaret på frågan.

Jag vill också komplettera med ytterligare en frågeställning. Jag har förstått att finansministerns förstahandsalternativ är att det är riksdagen som skall fatta beslutet. Men en klok general bör väl också tänka igenom näst bästa alternativ.

Skulle finansministern till äventyrs komma fram till slutsatsen att han förlorar striden om riksdagsbeslut eller folkomröstning, så vill jag ställa en fråga: Om finansministern ställs inför de två alternativen beslutande folkomröstning på valdagen eller folkomröstning som inte är på valdagen, vilket av de båda alternativen skulle finansministern då föredra?

Anf. 18 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Fru talman! Först vill jag säga att jag faktiskt inte är beredd att ge mig in i några resonemang omkring den sista frågan.

Jag skulle i stället vilja säga att de som tror att folkviljans uttolkning kräver folkomröstningar – kanske ständiga folkomröstningar – nog bör besinna sitt ansvar och tänka igenom hur de vill att vårt demokratiska system skall fungera. Det är farligt om man får det att framstå som att om beslut fattas av Sveriges riksdag är det på något sätt odemokratiskt. Då har man inte efterhört svenska folkets uppfattning. Tänk igenom vad ett sådant yttrande egentligen innebär! Tänk igenom vad det får för konsekvenser om man drar ut det till det yttersta!

Vi i Sverige har, på goda grunder, menar jag, valt att utforma vårt folkstyre genom ett parlamentariskt system. Det bygger i sin tur på politiska partier. Jag menar att det är ett överlägset system när det gäller att väga samman olika ståndpunkter och aspekter i ofta mycket komplicerade frågor där det handlar om avvägningar, kompromisser och ibland motstridiga önskemål. Den typen av avvägningar låter sig inte göras av enfrågeorganisationer eller genom folkomröstningar där man svarar ja eller nej.

Därmed inte sagt att vi aldrig skall ha folkomröstningar. Vi har som bekant haft ett fåtal folkomröstningar i Sverige. Men jag tror alltså att man skall vara väldigt varsam innan man springer ut och kräver folkomröstning i den ena frågan efter den andra med motiveringen att allt annat vore odemokratiskt eller att det vore en bristande respekt för folkmeningen.

Prot. 1995/96:95
20 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

Sedan vill jag säga att det är väldigt viktigt att göra en distinktion mellan två olika frågor. Den ena är hur beslutet om Sveriges förhållande till EMU skall fattas. Den andra är sakfrågan; om man är för eller emot att Sverige skall gå in i EMU, den tredje fasen. Detta blandas ihop på ett sådant sätt att det ibland framstår som att den som är anhängare av folkomröstning automatiskt är nej-sägare och att den som är anhängare av riksdagsbeslut automatiskt är ja-sägare. Så är det naturligtvis inte, och så skall det inte vara. Det är väldigt viktigt att hålla isär de två frågorna.

Sedan vill jag säga till Andreas Carlgren: Sverige är ju pådrivande när det gäller utvidgningen av medlemskretsen i EU. Inte minst vill vi att de baltiska staterna skall tillhöra de nya medlemsländerna. Vi tror att detta är viktigt, och dessa länder vill själva komma med i EU. Man tror inte minst att man vinner ekonomiska fördelar av detta. Men utmåla inte EMU som någon skapare av barriärer mellan det rika Västeuropa och det fattiga Öst- och Centraleuropa, och utmåla det inte så att EMU skapar problem som annars inte funnes!

Sanningen är ju att dessa klyftor i väldigt hög grad finns i dag. De kommer rimligtvis att finnas i åtskilliga år framöver. Det är inte EMU som skapar dessa klyftor, och inte heller EU. Tanken hos dessa länder är naturligtvis att de genom att komma med som medlemmar i högre grad än i dag skall kunna dra nytta av ett samarbete, och därigenom få tillväxt och börja närma sig den utvecklingsnivå vi har i Västeuropa. Det är det viktiga.

En utvidgning av EU skapar onekligen en rad problem som måste lösas och som bör lösas *innan* dessa länder går med. Då tänker jag inte minst på det oerhört vidlyftiga subventionssystem vi har inom den gemensamma jordbrukspolitiken. Om det regelsystemet förblir oförändrat kommer dessa budgetar att sprängas. Det skulle leda till mycket kraftiga utgiftsökningar när de nya medlemsländerna går in. Den saken måste vi lösa under alla omständigheter.

Anf. 19 ANDREAS CARLGREN (c)

Fru talman! Först vill säga något om utvidgningen, som Erik Åsbrink talade om. Jag måste ställa frågan om Erik Åsbrink kan ge ett enda skäl för synen att valutaunionen skulle *minska* risken för klyftor mellan de nuvarande medlemmarna i EU och de tilltänkta nya medlemmarna i Central- och Östeuropa.

Sedan har vi nu fått beskedet att regeringen inte tänker vidta några åtgärder för att motverka den centralisering som valutaunionen skulle kunna riskera att leda till. Regeringen tänker inte vidta några åtgärder som gör att vi får miljö och jobb – mätbara och på det sättet viktiga faktorer inom EU – kopplade till valutaunionen. Regeringen vill inte vidta några åtgärder som minskar risken för spänningar som skulle kunna leda till stor lönerörlighet upp och ned och till flyttlass inom valutaunionen. Jag måste säga att jag hade trott att Erik Åsbrink ändå något skulle ta vara på möjligheten att nyansera sina svar i den delen. Det har han inte alls gjort, och det förvånar mig.

Då kommer man till sist till frågan. Det är inte så att vi kräver folkomröstningar i än den ena än den andra frågan. Det är ett oerhört förenklat sätt att vifta undan den debatten på. Det här är väl en av de absolut största frågor som Sverige har haft att avgöra – minst lika stor som själv medlemskapet i EU. Jag tror att vi egentligen delar den uppfattningen, och jag tror att det är svårt att förklara för svenska folket varför man skulle ha folkomröstning om medlemskapet i EU men inte om detta. Skall Erik Åsbrink försvara den ståndpunkten samtidigt som man kanske genomför folkomröstning i just den frågan i Danmark? Samtidigt genomför man kanske folkomröstning i Storbritannien. Skall verkligen Erik Åsbrink driva en nej-linje i folkomröstningsfrågan så hårt att han riskerar att få ett tvingande beslut i riksdagen om att folkomröstning ändå skall genomföras? Vore det inte bättre att lyssna på det demokratiska kravet i förtid, och inte låsa sig så oerhört hårt för ett nej?

Anf. 20 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Fru talman! Jag har inte avvisat tanken på en folkomröstning i varje läge. Vad jag reagerar mot är den värdeslösa argumentation som förekommer. Jag påstår inte att mina meddebattörer har ägnat sig åt den, men den finns på andra håll. Det framställs närmast som odemokratiskt om frågor, även viktiga frågor, avgörs i Sveriges riksdag. Det bär väldigt långt om man drar ut konsekvenserna av ett sådant yttrande, och jag menar att inte minst vi som befinner oss i denna kammare – men även andra – bör besinna detta.

Den parlamentariska beslutsprocessen är i allra högsta grad i överensstämmelse med god demokrati. Jag menar att det är ett omistligt och bärande inslag i svensk demokrati. Det får inte beskrivas på det sättet att man om man avvisar en folkomröstning i en viss fråga, den må vara stor eller liten, har brist på respekt för demokratin eller folkstyret. Det var det jag ville framföra.

Tillbaka till de potentiella nya medlemsländerna i EU från Östeuropa och Centraleuropa. Jag noterar nu att Andreas Carlgren backar litet. Tidigare fick vi höra att skapandet av EMU, den tredje fasen, skulle innebära ett antal nya hinder och ökade klyftor. Nu begränsade sig frågan till att jag skulle visa i vilken mån EMU kan minska de nuvarande klyftorna. Det är onekligen en helt ny frågeställning. Jag kan inte se att EMU ökar några klyftor. Om man tror att EMU bidrar till ett stärkt samarbete mellan de länder som klarar att uppfylla konvergenskraven är det gynnsamt för tillväxten i Europa, och därmed också rimligtvis för länderna i Öst- och Centraleuropa. Det viktiga är att Sverige är, och fortsätter att vara, mycket aktivt för att hjälpa de länder som vill komma in i EU och att vi sedan utformar en politik som gör det möjligt att minska klyftorna och att öka handeln och tillväxten i den här delen av Europa. Det kommer vi att göra oavsett vad som händer med EMU i framtiden.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1995/96:95
20 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:95
20 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

10 § Svar på interpellation 1995/96:190 om marknadsekonomins utveckling

Anf. 21 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Fru talman! Widar Andersson har ställt följande frågor till mig.

Planerar regeringen reformer som skattemässigt gynnar privat aktieäggande i nya och mindre företag?

Planerar regeringen reformer som understöder nyföretagandets ”projektekonomi”, t.ex. förändringar angående återanställningskravet och turordningsbestämmelserna i arbetsrätten för små företag?

Planerar regeringen reformer som understöder den enskilde företagarens aktieköp i det egna företaget?

När det gäller den första frågan vill jag säga att det pågår ett omfattande utredningsarbete. Regeringen har uppdragit åt 1992 års företagskatteutredning att utreda frågan om en lättnad i beskattningen av intjänad bolagsinkomst. Utredningen har i uppdrag att i första hand undersöka om en generell lättnad kan införas på bolagssidan och i andra hand – om en generell lösning inte visar sig möjlig att åstadkomma – att lämna ett förslag om en lättnad för de små och medelstora företagen.

Företagsskatteutredningen kommer således att i vart fall lämna ett förslag som omfattar de små och medelstora företagen. Det är regeringens avsikt att efter sedvanlig remissbehandling ta ställning till om en lättnad av det antydda slaget skall införas och den omfattning som en sådan lättnad lämpligen bör ha.

När det gäller den andra frågan om nyföretagandets s.k. projektekonomi vill jag börja med att erinra om att regeringen senast i vårpropositionen (prop. 1995/96:150) uttalat att arbetsrätten behöver förändras och ges en ändamålsenlig utformning. Reglerna bör spegla en rimlig avvägning mellan löntagarnas behov av skydd mot godtyckliga och diskriminerande beslut och företagens behov av att kontinuerligt kunna anpassa sin organisation och sin arbetsstyrka till förändrade förutsättningar och behov. De bör vara utformade så att de inte försvårar för företagen att expandera och nysatsa.

Arbetsrättskommissionen, under ledning av ordföranden Tony Hagström och med representanter för arbetsmarknadens parter, har haft i uppdrag att finna former för hur parterna själva i så stor utsträckning som möjligt genom kollektivavtal kan utforma de arbetsrättsliga reglerna så att de fungerar väl i praktiken och blir så enkla och effektiva som möjligt. Ordföranden rapporterade till regeringen den 10 maj att både arbetsgivarnas och arbetstagarnas representanter i kommissionen har sagt nej till ordförandens slutförslag till rekommendation.

Representanter för regeringen för nu samtal med parterna om arbetsrättens fortsatta hantering. Jag är i avvaktan på att dessa samtal slutförs inte beredd att gå in ytterligare på denna fråga.

Den tredje frågan gäller eventuella reformer för att underlätta aktieköp i det egna företaget. På det området gäller sedan årsskiftet en särskild lag som ger rätt till skattereduktion för riskkapitalinvesteringar. Bestämmelserna i lagen ger den enskilde företagaren rätt till skattelättnad vid köp av aktier i det egna företaget. Lagen är tidsbegränsad.

Regeringen uttalade i proposition 1995/96:25 följande: ”Avsikten är alltså att riskkapitalavdraget skall avlösas av permanenta lättnadsregler som skall utredas av 1992 års företagsskatteutredning. I ekonomiskt och skattesystematiskt avseende är de båda typerna av åtgärder svåra att förena, eftersom det inte är lämpligt att samtidigt ge skattelättnader såväl vid tillskott av kapital som vid beskattningen av kapitalets avkastning.”

Regeringen kommer att ta ställning till behovet och lämpligheten av lättnader i beskattningen inom företagssektorn sedan Företagsskatteutredningen har lämnat sitt förslag.

Anf. 22 WIDAR ANDERSSON (s)

Fru talman! Jag tackar för svaret. Det belyser möjligen ett hotande systemfel i svensk politik.

Jag har som folkvald ställt frågor och byggt under dem med en analys, visserligen mycket kortfattad, av hur jag uppfattar en del av marknadsekonomin och samhällets problem. Finansministern berör inte nämnvärt analysen och frågorna hänvisas till utredningar.

Fru talman! Jag har all respekt för utredningar. I en förhandlingsdemokrati som vår finns det inte en fråga av betydelse som inte förekommer i utredningsväsendet. Detta är naturligtvis oftast en styrka. Det är naturligtvis inte fel att ha kunskaper när man skall fatta avgörande beslut. Men diskussionen kan inte stanna med det. Det som mycket förtjänstfullt kan diskuteras i Göteborgs operahus borde i alla fall fragmentariskt också kunna luftas i det svenska parlamentet.

Bakom mina frågor döljer sig en växande oro. Jag anser mig, tillsammans med många andra naturligtvis, lägga märke till hur gapet vidgas mellan vad som reellt händer i världsekonomin och den politiska offentliga diskussionen. Den här hotande, växande klyftan kan åtminstone inte jag enbart binda till olika regeringar. Visst har vi väl alla begått misstag av olika slag, t.ex. införandet av de dynamiska effekterna i det tidiga 70-talets finansplaner i stället för att då kanske inleda en sanering. Vidare har vi Fälldins rekorddevalvering 1976, Bohmans ändring av utlandslånenormen i mitten på 70-talet, Palmes och Feldts stora devalvering, regeringen Bildts sociala ignorans och ekonomiska lättsinne osv.

Vi kan alla efter tycke och smak stapla misstag som har begåtts, men det som jag eftersträvar med min interpellation är ändå en litet mer långtgående diskussion om vad vi gör i det nya läge som faktiskt råder i den ekonomiska basen.

Förändringstrycket utifrån de internationella marknaderna är mycket stort, och det har accelererat under 10–15 år. Men i avsaknad av ett tydligare politiskt ledarskap vänder sig många människor i oro, ångslan, förtvivlan och kanske i vrede mot mycket av det som händer och sker i dag. Det naturliga motståndet – man vet vad man har, men inte vad man får – exploateras av konservativa krafter i samhällsstrukturen. Jag ser hotande konfrontationer i det svenska samhället här. Jag tror inte att dessa hotande konfrontationer och de ökande sociala klyftorna

Prot. 1995/96:95
20 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:95
20 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

går att lösa på något annat sätt än genom en ökad tydlighet i ledarskapet.

Fru talman! Grundläggande i allt ledarskap, inte minst i det politiska i de besvärliga tider som vi har, är en ökad tydlighet.

Låt mig ta ett brännande, viktigt och för alla medborgare angeläget exempel. Regeringen har ju lovat att halvera den öppna arbetslösheten inom mindre än fyra år. Detta löfte skall enligt regeringen själv – det har man sagt upprepade gånger – uppfattas bokstavligt. Regeringen skall således inom den närmaste tiden presentera förslag som kan bidra till ett sådant klimat för arbete, företagande och studier att många fler människor än i dag kan försörja sig.

I dag är trenden dess värre den motsatta. De långtidsarbetslösa blir fler och arbetskraften minskar för varje månad, dvs. de av oss som är mellan 16 och 65 år och deltar i arbetskraften. De är uppenbart att de gamla fårorna inte gäller längre. Det reglerade lönearbetet – det har inte med saken att göra om det är sex eller åtta timmar – viker för en mängd nya anställningsformer.

Jag skulle vilja skicka med en fråga. Borde inte regeringen göra den bedömningen att man har allt att vinna på en ökad tydlighet och därmed på att vara ännu tydligare i sin avsiktsförklaring vad gäller reglerna på arbetsmarknaden framöver?

Anf. 23 BO LUNDGREN (m)

Fru talman! Målet att halvera den öppna arbetslösheten är väl snävt. Det är viktigt att sträva efter att halvera den *totala* arbetslösheten, den verkliga arbetslöshet som människor känner, även om det är svårt att hitta en tid för det.

Den första frågan som Widar Andersson ställer i sin interpellation är egentligen för långtgående. Det räcker med att fråga om regeringen är beredd att ta bort de regler som missgynnar privat ägande i nya och mindre företag. Ett exempel är just det som var uppe, nämligen dubbelbeskattningen av avkastningen på det egna kapitalet i aktiebolaget, som är den vanligaste företagsformen, inte minst för de dynamiska och växande företagen. Det krävs ju alltid ett eget kapital – mindre i kunskapsföretag och mer i tunga industriföretag. Det kan kompletteras med ett lånat kapital. Det måste finnas kapital.

Det lånade kapitalets avkastning beskattas i ersättning till den som lånar ut pengarna med 30 %. Bolaget får göra avdrag och mottagaren betalar 30 %. Det egna kapitalet är basen och grunden för jobben. Det är basen för att kunna skaffa lånat kapital. Där har man en beskattning först i bolaget på 28 % och därefter hos mottagaren på det som är kvar på 30 %. Det blir sammantaget 50 %.

Det märkliga är alltså att vi har en klart högre beskattning på det egna kapitalet, som man själv måste sätta, som skall bära risken och som är grunden för varje nytt jobb, än vi har på det lånade kapitalet, som är en komplettering.

Det här leder till högre avkastningskrav på det svenskägda kapitalet, och det i sin tur leder till färre investeringar och färre nya jobb än annars. Det är självklart att kapitalförsörjningen, alldeles bortsett från

priset på kapitalet, påverkas och att företagens soliditet, styrka och uthållighet blir sämre. Det märktes ju i de kriser vi hade, därför att det lånade kapitalet är mindre värt i sådana sammanhang, och det blir det också mer av.

Det leder till mer utlandsägande, eftersom man där inte har samma avkastningskrav. I Norge och i många andra länder har man slopat dubbelbeskattningen. Det innebär att vissa företag, speciellt de större företagen, klarar sig, men blir mer utlandsägda. Det kan diskuteras om det är något som skall ske på grund av snedvridningar i skatteregler eller på grund av andra, mer rationella skäl.

Vi får en lösning i gamla strukturer, eftersom det kostar mycket att dela ut pengar till ägare som väljer att investera i nya växande företag.

1994 ändrade vi det här. Vi införde enkel beskattning – ingen skattefrihet. Som framgår av interpellationssvaret gick det inte att införa avdrag i bolaget. Vi hade i stället en beskattning av bolaget. Inte en krona i utdelning kunde lämnas utan 28 % skatt på de pengar som skulle lämnas ut. Det är ungefär samma sak som att preliminärskatten betalas på det arvode Erik Åsbrink erhåller, och sedan görs det definitivt via deklarationen. Det är samma princip egentligen. Men det är inte dubbelt. Man kan också välja att göra en avräkning av den skatt som bolaget redan har erlagt. Det kan jag tänka mig. Det är en teknikfråga.

Men det är fullt möjligt att göra det. Vi finansierade det inom företagssektorn genom att bredda basen för uttag av bolagsskatt. Vi finansierade det genom en viss höjning av löneskatt med 0,2 % inom företagssektorn – en omfördelning för att slippa bristande neutralitet.

Än värre drabbas de snabbväxande mindre bolagen. Förutom denna dubbelbeskattning har de gränser där sådant som egentligen är en vinst, en kapitalvinst, beskattas som arbetsinkomst. Det ger mindre intresse just för att växa, och det är naturligtvis ännu besvärligare.

Jag skulle vilja fråga finansministern: Är det rimligt, med utgångspunkt i det helhetsperspektiv som Widar Andersson så förtjänstfullt redovisade, att ha dubbel beskattning i Sverige?

En sista fråga, eftersom näringsminister Anders Sundström i dag i Dagens Industri har aviserat att det är möjligt att återinföra förmögenhetsskatten på arbetande kapital: Avser regeringen att återinföra förmögenhetsskatt på arbetande kapital i de mindre och medelstora företagen?

Anf. 24 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Fru talman! Jag får beklaga att Widar Anderssons interpellation på det här sättet genererar en längre moderat drapa om hur skattepolitiken borde vara utformad.

När det gäller dubbelbeskattningen har jag i olika sammanhang uttryckt min uppfattning, som jag står fast vid: Jag ser starka skäl som talar för att avveckla dubbelbeskattningen. Men det finns en rad svåra frågor som måste hanteras, och som håller på att hanteras. Innan vi har sett lösningar på de problemen kan och vill inte jag föreskriva hur ett förslag ser ut. Det handlar om tekniska problem, om avvägningar mellan mindre och större företag, om en ansvarsfull finansiering och om en

Prot. 1995/96:95
20 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:95
20 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

fördelningspolitisk utformning som är rimlig och försvarbar. Inte minst på den sistnämnda punkten är jag övertygad om att vi aldrig kommer att få med oss moderaterna. Det är i stället någonting som vi socialdemokrater, kanske i samverkan med andra partier, själva får hitta en bra lösning på.

Mera generellt vill jag till Widar Andersson, som efterlyser ett tydligt politiskt ledarskap, säga: Jag kan inte annat än instämma när det uttrycks i så allmänna termer. Visst är det bra med ledarskap, också inom politiken. Men här, liksom på andra håll, gäller det en avvägning – å ena sidan att vara beredd att gå före och peka ut i vilken riktning man tycker att vi skall gå, å andra sidan att inte tappa kontakten med väljare eller med medlemmar, vilka man nu företräder. Avlägsnar man sig för långt kan man inte utöva ett ledarskap. I vår demokrati går det inte att genomföra åtgärder, går det inte att ompröva gamla etablerade system, om man inte på ett rimligt sätt har fått en förståelse och förankring för att åtgärderna är nödvändiga. Ibland innebär det att det tar litet tid. För oss som är otåliga innebär det att utvecklingen inte går fullt så fort som man skulle vilja. Men jag menar att det är ett nödvändigt inslag i en levande demokrati att man uppnår den nödvändiga förankringen och förståelsen för att man skall kunna genomföra de politiska förändringar som man vill åstadkomma.

Anf. 25 WIDAR ANDERSSON (s)

Fru talman! Alldeles självfallet förutsätter hela den demokratiska processen ett ganska starkt drag av långsamhet. Det ligger inbyggt i demokratin. Självfallet är det så.

Men de olika förslagen, de olika huvudinriktningarna inför framtiden, måste tydliggöras på ett annat sätt. Det har inte så mycket med otålighet som med förutsättningar för det öppna demokratiska samtalet att göra. Om det förs ett slags samtal i slutna sammanhang eller på seminarier samtidigt som man försöker hitta andra former av motsättningar och konflikter i den öppna publika debatten, försvåras medborgarnas förståelse och undergrävs förtroendet.

Sverige är naturligtvis fortfarande ett ledande industriland. Vi har under hela 1900-talet haft en väldigt god position som industriland. Då förstår man också att de socialdemokratiska regeringar som i huvudsak har styrt Sverige sedan rösträtten har fört en väldigt god industripolitik. Det ligger i sakens natur. Jag hävdar att det har varit rationellt av den tidigare svenska socialdemokratin att inrikta sig på i huvudsak de stora företagen. Därför har vi också institutioner, arbetsrättslagstiftning, skattelagstiftning och diskriminering – det handlar om det när det gäller fåmansföretagande och enskilt ägande i svenskt näringsliv. Det har byggts upp under årens lopp eftersom de stora företagen har betytt oerhört mycket för svensk ekonomi. Det gör de fortfarande. Men framför allt har de anställt nästan varenda människa.

I dag är förhållandena helt annorlunda. Då måste nya institutioner byggas. Jag menar att en av de viktigaste sakerna där regeringen måste vara tydlig, är att försöka bryta ned den mur eller motsättning som man i den allmänna debatten försöker sätta upp mellan arbete och företa-

gande å ena sidan och välfärd och fördelning å andra sidan. Arbete och företagande har ju alltsedan jägar- och samlarsamhällena, alltsedan vi reste oss på två ben, varit centralt – först det, sedan fördelningspolitik.

Om man läser exempelvis Eric Dahmén's doktorsavhandling, "Svensk industriell utveckling 1919-1939", som behandlar den andra industrialiseringsvågen i Sverige och som jag nämner i min interpellation ser man att andelen företag fördubblas, att det är en väldigt liberal företagsmiljö och att de som i huvudsak startar företagen är yrkesarbetare utan mycket eget kapital som är beredda att gå ned i källaren och börja arbeta.

På dessa arbetares insatser under mellankrigstiden har vi levt gott mycket länge. Men nu naggas detta i kanten. I en stad som Malmö står nästan 40 % av dem mellan 16 och 65 år utanför den ordinarie arbetsmarknaden. Så är det i bygd efter bygd. Det vet vi, allihop. Då måste frågan om arbete och företagande stå i förgrunden. Det är den enskilde, inte kollektivet, som bryter fram samhället.

Därför tycker jag faktiskt att det brådskar med initiativ. Vi kan inte vänta på att Företagsskatteutredningen blir klar mot slutet av år 1997. Det brådskar med initiativ som mer gynnar det enskilda företagandet, fåmansföretaget och de onoterade företagen – de som nu bryter fram och förhoppningsvis skall bilda underlag för växande välstånd och välfärd också in på tvåtusentalet.

Anf. 26 BO LUNDGREN (m)

Fru talman! Jag förstår i och för sig vad Widar Andersson menade med rationalitet och vaktslående om de stora företagen. Jag kan se saken i det perspektivet. Det var inte rationellt i ett längre perspektiv, eftersom det som hade kunnat vara ett embryo till den dynamik som Widar Andersson talar om kvävdes.

Jag har valt att ta upp en fråga därför att den är central. Widar Andersson har i sin interpellation anført den som ett exempel. Det gäller den principiella frågan om det egna kapitalet i bolagssektorn skall dubbelbeskattas. Den reform som vi genomförde innebar ju att vi fick en enkelbeskattning i enskild firma och handelsbolag, och den ligger kvar. Där är skatten 30 %, men just i aktiebolagsformen är den på grund av dubbelbeskattningen 50 %.

Vill man ha exakt samma beskattning som för räntor, kan man få det. Det behöver inte göras några utredningar. Om inte den enkla modell som vi valde skall användas, lovar jag Erik Åsbrink att vi kommer att rösta för en avräkningsmodell. Ta ut bolagsskatten och ta också ut skatt av aktieägaren, men räkna av den erlagda bolagsskatten! Det är något mer komplicerat men ger samma effekt.

Jag sade redan i riksdagsdebatten 1993 att detta är fullt möjligt, och det kommer finansministern att ha stöd för i kammaren. Lägg förslaget redan i vår! Vi kommer att acceptera det. Det ger inga fördelningspolitiskt sneda effekter – om inte finansministern anser att beskattningen av räntor med 30 % är fördelningspolitiskt felaktig, och det tror jag inte.

Vi har också frågan om arbetande kapital. Jag tog upp den, eftersom näringsministern väl ändå måste ha någon form av inflytande i rege-

Prot. 1995/96:95
20 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:95
20 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

ringen. Ibland undrar man om det är så, men man skulle kunna tänka sig att det finns i någon form. Han har sagt att det inte skall bli någon skatt på OTC-aktier och onoterade aktier. Han tog bort förmögenhets-skatt på dessa just därför att de utgjorde arbetande kapital. Däremot öppnar han för att finansministern, som han säger, skall kunna införa skatt på arbetande kapital, dvs. på den enskilda firman, på de riktigt onoterade bolagen, alltså fåmansbolagen, och på handelsbolagen. Vi måste tolka tystnaden så att detta övervägs.

Är finansministern beredd att tala om endera att det inte blir skatt på arbetande kapital eller att skatt på arbetande kapital övervägs?

Anf. 27 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Fru talman! Jag vill först till Widar Andersson säga att jag delar uppfattningen att det är oerhört viktigt att vi stimulerar framväxten av flera nya företag och har gynnsamma villkor för små och medelstora företag i vårt land. Det är oerhört viktigt, eftersom jag tror att många av de nya jobben kommer att skapas i den sektorn. Jag kommer för min del att verka för en politik som har sådana effekter.

Men jag vill samtidigt ändå peka på riskerna med att ställa små och stora företag mot varandra. Jag påstår inte att Widar Andersson har gjort det, men man kan ibland i den övriga debatten höra att det skapas ett slags motsatsställning, som snarast går ut på att vi nu skall börja missgynna de stora företagen litet mera.

Jag tror inte på detta. Jag tror att stora och små företag i hög grad lever i symbios. De små företagen är ofta underleverantörer till de stora företagen. Den enkla sanningen är den att vi i Sverige behöver livskraftiga och dynamiska såväl stora och medelstora som små företag. Vi får inte låta oss lockas in på en politik som innebär att vi skall skapa sämre betingelser för stora företag – om nu någon föreställer sig detta.

Widar Andersson säger att det är bråttom. Ja, det kan också jag tycka ibland. Samtidigt möter man många gånger den motsatta reaktionen. Det går för fort, och folk hänger inte med i samhällsutvecklingen. Om sanningen skall fram vill jag säga att det nog hänt att det lagts fram mindre väl genomarbetade förslag. Jag skall inte peka ut någon särskild regering; jag tror att det kan gälla olika regeringar. Man har haft litet för bråttom och har sedan fått ändra i efterhand.

Jag tror faktiskt att det svenska utredningsväsendet är något mycket positivt. Vi har den traditionen, som jag tycker att vi skall hålla fast vid, att noga penetrera och analysera olika förslag innan vi till sist lägger fram dem i form av propositioner i riksdagen. Det må ta litet extra tid, men jag tror att det är tid som man ofta vinner tillbaka många gånger om längre fram.

Som sagt: Förankringen i och förståelsen hos svenska folket för nödvändiga åtgärder är något oerhört viktigt. Utan den går det inte att genomföra en sådan här politik för förändring och förnyelse.

Till Bo Lundgren, som här talar mycket om vikten av att gynna eget kapital, vill jag säga att det ju låter vackert. Jag erinrar mig att moderaterna ännu så sent som i slutet på 80-talet pläderade i denna kammare för en skattepolitik som innebar att man skulle sänka marginalskatten

på arbets- och kapitalinkomster men behålla den högre avdragsrätten för lånade pengar. För denna avdragsrätt skulle alltså gälla en högre procentsats än den som man tillämpade på inkomster.

Denna fullständigt vanvettiga tanke var faktiskt på fullt allvar den moderata skattepolitiken i slutet på 80-talet. Om något hade gynnat lånat kapital på bekostnad av ägarkapital är det väl detta. Dess bättre genomfördes aldrig en så vanvettig skattepolitik.

Frågan om dubbelbeskattningen skall vi föra i hamn. Jag är övertygad om att vi kommer att lyckas med den saken. Jag tror inte att vi kommer att göra det med moderat stöd när den frågan blir aktuell. Jag tror inte att vi någonsin kommer att få något samförstånd när det gäller fördelningsaspekterna.

Jag får här höra av Bo Lundgren att det inte är något fördelningspolitiskt problem att sänka skatten på vissa kapitalinkomster. Jo, det är visst ett fördelningspolitiskt problem. Jag tror dock att vi skall lösa detta. Vi skall anstränga oss för det, men därvidlag får vi ingen hjälp av Moderaterna.

Anf. 28 WIDAR ANDERSSON (s)

Fru talman! Fördelningspolitiken är naturligtvis oerhört viktig. Jag tror i likhet med finansministern att den gynnar tillväxten. Det är viktigt att människor kan känna en trygghet vid ålderdom, vid sjukdom, i sitt familjeliv osv. Särskilt i tider när vi alla kanske kan misslyckas och behöva en chans att komma igen tror jag att fördelningspolitiken är en viktig förutsättning för tillväxten.

Men när detta väl är sagt vill jag också framhålla, fru talman, att arbete och företagande inte i första hand är en fördelningspolitisk fråga. Det handlar inte om att fördela arbete och företagande, utan det är någonting som växer och skapas. Vi som för stunden är aktiva i politiken kan bidra efter fattig förmåga med att försöka göra villkoren för växandet så bra som möjligt.

Jag vet inte om vi pratar förbi varandra vad gäller ledarskapet, men min erfarenhet av ledarskap är i alla fall att man måste vara mycket tydlig med den färdriktning man har, med den bild man ger och med den analys man gör av nuläget, oavsett vad för slags område man är satt att leda.

I dagens läge – med den arbetslöshet som vi har; där de stora företagen ingår i en internationell, helt globaliserad marknadsekonomi, där vi alla är överens om att vi behöver en tillväxt i företagande inom nya och gamla sektorer av svenskt näringsliv och i privat och offentlig förvaltning – efterfrågar jag från regeringen gemensamt ett tydligare ledarskap, där man pekar ut det här. Man får inte för länge väja för de heta eller förgiftade frågorna – som Göran Persson uttryckte det i Göteborg – utan måste gå ut litet tydligare. Ibland kan två tydliga motsättningar som korsas i den offentliga debatten vara oerhört upplysande för allmänheten. Vi kan då bli fler som bildar oss en personlig uppfattning om vart Sverige är på väg, och då gynnas demokratin.

Prot. 1995/96:95
20 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:95
20 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 29 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Fru talman! Visst är det viktigt med ledarskap och med tydlighet – jag håller med Widar Andersson om detta. Men återigen: Väj inte för svårigheterna! Demokrati och demokratiskt beslutsfattande innebär ändå att övertyga människor, att kompromissa, att få många med sig där det i utgångsläget ofta finns olika uppfattningar. Det är en oerhört stor, svår och viktig uppgift att hantera. Det må leda till att det ibland tar litet tid innan man kommer till skott. Men har man gått igenom den processen tror jag att man står mycket starkare. Man vet att man har ett stöd och en förståelse för de nödvändiga åtgärderna, och då får man vara beredd på att ibland ta litet längre tid på sig än vad den otålige skulle ha önskat.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 1995/96:202 om EU och travhästsporten

Anf. 30 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Fru talman! Sten Andersson har frågat jordbruksministern om hon avser att vidta åtgärder för att motverka att svenska travhästar diskrimineras inom EU.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på interpellationen, eftersom Finansdepartementet handlägger AB Trav och Galopps tillstånd att bedriva vadhållning i samband med hästtävlingar.

Representanter från Jordbruksdepartementet och Jordbruksverket har under våren deltagit i en rådsarbetsgrupp inom EU som behandlat ändringar i direktiv 90/428 om handel med hästdjur för tävlingar samt villkoren för deltagande i dessa tävlingar. Enligt de nu gällande direktiven skall normalt 80 % av varje lands totala prissumma anslås till lopp öppna för EU-hästar. Det är trots detta bara några av de små travländerna som i dag visar denna öppenhet. Sverige ligger runt 70 %.

Bl.a. Frankrike och Italien ligger långt ifrån det stipulerade procenttalet, och man stöder sig på ett undantag som stadgar att diskrimineringsförbudet inte gäller hästar av särskild ras.

I de förhandlingar som pågått i rådsarbetsgruppen under våren har man kommit överens om att föreslå ändringar i delar av direktiv 90/428 så att undantaget för särskild ras tas bort och att i stället 16 % av varje lands totala prissumma till en början anslås till lopp öppna för EU-hästar.

På grund av att man i rådsarbetsgruppen inte ännu kommit överens om ändringar i andra delar av direktiv 90/428 har beslutet ännu inte kunnat fattas.

Inom Union Européenne du Trot, U.E.T., som är en sammanslutning av de olika europeiska travförbunden och där Svenska Travsportens Centralförbund, STC, sedan bildandet ingår, har också förhandlingar pågått i syfte att komma överens om en enhetlig linje för hur stor del av

travloppen som bör vara öppna för alla EU-hästar. Även inom U.E.T. har man enats om att minst 16 % av varje lands totala prissumma skall anslås till lopp öppna för EU-hästar.

Mot denna bakgrund har regeringen inte för avsikt att vidta ytterligare åtgärder i frågan.

Anf. 31 STEN ANDERSSON (m)

Fru talman! För två år sedan agerade jag för att Sverige skulle säga ja till ett EU-medlemskap. Jag är ingen fanatiker. Jag ansåg därför att EU främst är ett fredsprojekt. Vid ett nej skulle våra möjligheter att få en ekonomisk och social stabilitet försämrats betydligt.

Jag förstår nu att många är missnöjda. Tyvärr verkar antalet öka. Den svenska flatheten vid förhandlingar och EU:s "idiotregler" – jag ber om ursäkt, fru talman – har t.ex. fått som konsekvens att man i Stockholm mätte avståndet mellan gungorna på olika lekplatser. En ridklubb nere i Ystad brukade varje år få låna marken gratis av en markägare. Han hade i och för sig marken i träda, men han begärde inte en krona i ersättning. Han fick inte lov att låta ridklubben gratis använda marken. Jag förstår att sådant inte skapar någon förståelse för EU-tankens.

Interpellationssvaret i dag vittnar inte om någon kompetens hos departementet, än mindre hos de förhandlare som har deltagit i de olika förhandlingarna. EU:s direktiv säger att 80 % av prissummorna skall anslås till lopp öppna för EU-medlemmarnas hästar. I Sverige har vi 70 %, eftersom vi alltid skall gå före alla andra. Nu föreslår EU 16 %, och Tyskland, motorn i EU, vill försämrats ytterligare.

Fru talman! Allt detta beror på de framgångar som svenska uppfödare, seriöst satsande hästägare och skickliga travtränare har uppnått på kontinenten. Dessa försämringar menar jag strider helt mot den EU-tanke som jag tror både jag och statsrådet kämpade för för två år sedan, nämligen en konkurrens på lika villkor, fri rörlighet för tjänster, kapital och arbetskraft.

Det mest häpnadsväckande är att man baserar dessa undantag på att det är olika ras. Någon sämre ursäkt har knappast någon gång presenterats. Den har, baserat på svaret, tydligen "köpts" av svenska förhandlare och departementet. Rasen beror i det här fallet på vem som äger travhästen, dvs. var någonstans han är kyrkoskriven eller mantalsskriven. Italien har inte någon egen ras. Deras travhästar har exakt samma stamtavla som den vi har i Sverige. Detsamma gäller för Tyskland och till stora delar även för Frankrike.

Man bromsar inför att regeln om 80 % skall uppfyllas därför att man anser svenska travhästar är för duktiga. De tar hem för mycket pengar i de stora kontinentala travloppen. Tyskarna köper många svenska travhästar. De skulle förvåna mycket om tyskarna skulle köpa in hästar av en annan ras. Jag hoppas att statsrådet inser att detta inte är helt logiskt.

Fru talman! Jag skulle till sist vilja fråga: Inser statsrådet det stora intresse som i dag finns i Sverige för travsporten, och inser han också

Prot. 1995/96:95
20 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:95
20 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

konsekvenserna om vi fortsätter att acceptera sådana inkonsekventa regler att svenska folkets förståelse för EU-tankens alltmer minskar?

Anf. 32 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Fru talman! Jag blir litet förvånad över vissa inslag i det senaste inlägget. Om Sten Andersson tycker att det brister i kompetensen hos de svenska förhandlare som har förhandlat fram villkoren för Sveriges medlemskap i EU är det en kritik som framför allt faller tillbaka på den tidigare borgerliga regeringen. Det var under den perioden som förhandlingarna huvudsakligen fördes.

Jag kommer in i ett väsentligt senare skede. Jag får en interpellation och undersöker då hur förhållandena är. Som framgår av det svar som jag redan har lämnat pågår det både i en rådsarbetsgrupp och i en sammanslutning av europeiska travförbund diskussioner som ledde fram till enhetliga regler utan undantag för den ena eller andra särskilda hästrasen. Det är naturligtvis min förhoppning att enighet kan uppnås på dessa punkter och att vi får en enhetlig regeluppsättning som alla EU-länder måste följa.

Jag anser givetvis inte att det är en bra ordning om vi i Sverige är mer generösa och mer öppna än vad man är i andra länder. Jag ser det som mycket angeläget att vi får till stånd en ändring på detta område. Det är inte i första hand för att öka svenska folkets grad av positivism gentemot EU som jag säger detta, utan jag gör det därför att jag tycker att det är rimligt för svensk travsport att ha lika regler i Sverige och i andra länder i Europa.

Anf. 33 STEN ANDERSSON (m)

Fru talman! Nu råkar det vara så, att även om det inte märks i min plånbok uppfattar jag mig som hyggligt kompetent vad gäller travsporten, dock icke spelet. Det jag här vill ta fram är att jag kan den här biten rätt så bra. Har man inom andra områden skött förhandlingarna lika dåligt som jag menar att man har gjort i det här fallet, och får lika dåliga resultat, har jag den största förståelse för svenska folkets inställning. Tyvärr ökar antalet EU-negativa.

Sedan vill jag bara påpeka att det var den dåvarande statsministern Ingvar Carlsson som initierade Sveriges EU-inträde.

Fru talman! Den kommande helgen kommer det att vara ungefär 30 000 gånger två på Solvalla lördag och söndag, eftersom det är Solvallas elitloppshelg. Runt om i hela Sverige sysslar ungefär 200 000 människor i ridklubbar och på travanläggningar med hästsport. Varje lördag spelar 600 000–700 000 människor på V75 efter eget fritt val.

Detta måste man kunna sammanfatta som att det finns ett stort intresse för hästsporten i Sverige. Det är fritt att välja vilken spelform man vill i den stora flora som tack och lov finns i Sverige. Baserat på eget kunnande och egen kompetens får man själv lov att bestämma om man vill spela eller ej och i vilken form.

Men tillbaka till frågorna om ras, och att man skulle köpa att vi skall sänka oss ned till en nivå där bara 16 % av prissumman skall vara öppen för samtliga EU-medlemmars hästar. Jag påstår fortfarande att

det strider mot EU-tanken. Finns det något annat område där man har accepterat en sådan här form av diskriminering?

Vad gäller frågan om ras är det hästar med exakt samma stamtavla som tävlar i Tyskland, Italien, Frankrike och Sverige. Frankrike kan utgöra ett litet undantag. Vi skall alltså acceptera detta, och behålla våra 70 %. Jag vill fråga statsrådet om han är beredd att medverka till, och ställa sig bakom, att Sverige reducerar sina 70 % till 16 %.

Anf. 34 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Fru talman! Detta är en förhandling som pågår mellan ett antal länder i EU, däribland Sverige. Det är naturligtvis inte så enkelt att Sverige ensamt kan diktera villkoren, utan det handlar om en förhandling där man får ge och ta, och förhoppningsvis uppnå en del av det man önskar. Självfallet vore det från svensk utgångspunkt önskvärt att få en högre andel än 16 %, men vi kan inte göra mer än att kämpa så långt som möjligt för att tillgodose Sveriges intressen. Jag hoppas att vi skall komma en bit på vägen.

Jag kan inte låta bli att på nytt reflektera över den märkliga kritik som riktas mot de uppenbarligen, enligt Sten Andersson, usla svenska förhandlarna. Det var faktiskt under en borgerlig regerings tid som dessa förhandlingar bedrevs. Ansökan om medlemskap lämnades in av den tidigare socialdemokratiska regeringen, men förhandlingarna bedrevs under den borgerliga regeringens tid. Jag föreslår därför att Sten Andersson på nästa moderata stämma tar upp den hårda kritik som här framförs till fel adressat. Rikta den kritiken till de dåvarande moderata statsråden som uppenbarligen, enligt Sten Andersson, gjorde en så usel förhandlingsinsats.

Däremot kan jag inte annat än instämma i vad Sten Andersson sade om den svenska travsportens betydelse. Även om jag inte har Sten Anderssons goda kunskaper i ämnet vet jag tillräckligt mycket, efter att bl.a. ha suttit i ATG:s styrelse. Jag vet att detta är en mycket stor folk-rörelse och att en stor grupp svenskar är engagerade i detta. De satsar tid, engagemang och pengar och gör en mycket värdefull insats. Jag kan försäkra att jag på alla sätt kommer att medverka till en fortsatt positiv utveckling för svensk travsport och dess utövare.

Anf. 35 STEN ANDERSSON (m)

Fru talman! Givetvis bugar och tackar jag för det sista.

Efter EU-inträdet har vi svenskar lärt oss att EU-direktiv är någonting stort och någonting som skall gälla. Sedan visar det sig att det EU-direktiv som säger att på sikt – jag medger att man inte kan uppnå det på en dag eller på en vecka – skall 80 % av prissummorna vara öppna för samtliga EU-medlemmars hästar. Nu är man nere på 16 %, baserat på argument som har att göra med rasen.

På ren svenska är detta en lögn – t.o.m. en förbannad lögn. Det är nämligen exakt samma stamtavlas hästar som tävlar i Tyskland, Italien och Sverige, och till stora delar även i Frankrike. Detta är alltså baserat på ren avundsjuka på de svenska framgångarna. Som jag sade tidigare tycker jag att detta strider mot det som jag, och vad jag tror även stats-

Prot. 1995/96:95
20 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:95
20 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

rådet, slogs för i EU-valrörelsen – en fri rörlighet för tjänster och kapital och allt det andra som EU skulle innebära.

Jag kan i och för sig erkänna att det finns en del brister i de förhandlingsresultat som den borgerliga regeringen åstadkom. Men jag noterade aldrig någon kritik ifrån det dåvarande oppositionspartiets sida. Om man har kritik skulle man kanske ha kommit med den då, och inte i dag under en debatt i riksdagen.

Anf. 36 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)

Fru talman! För egen del befann jag mig på helt andra håll än i politiken när dessa frågor avgjordes. Jag kan inte annat än konstatera att den – i varje fall i tidigare inlägg – svidande kritiken, som mildrades något i det senaste inlägget, borde riktas mot den rätta adressaten, nämligen den dåvarande borgerliga regeringen. Den var ansvarig för Sveriges medlemskapsförhandlingar gentemot EU. Tag upp detta på nästa moderata partistämma, och låt deltagarna där få höra några ord i rätten tid.

Sverige verkar i den här frågan, liksom i många andra frågor, för en större öppenhet och ett större utbyte och om man så vill, ökad frihandel. Sverige är ett frihandelsvänligt land, och det gäller kanske även när man talar om travsporten. Andra länder har en mer protektionistisk uppfattning. Vi kan inte göra annat än att driva vår linje så långt som möjligt för att försöka vrida utvecklingen åt rätt håll, och det skall vi göra också inom travsporten.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 1995/96:200 om möjlighet att studera med bibehållen a-kassa

Anf. 37 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)

Fru talman! Ulf KristerSSon har frågat om regeringen avser att lägga fram förslag om att göra det möjligt att bedriva studier på universitet och högskola med ersättning från arbetslöshetsförsäkringen.

I den ekonomiska vårpropositionen (prop. 1995/96:150) som lämnades till riksdagen den 10 april 1996 framhöll regeringen att utbildningspolitiken är av central betydelse för ansträngningarna att stärka tillväxten, öka sysselsättningen, minska klyftorna och trygga välfärden.

Regeringen föreslog att den reguljära utbildningen byggs ut med 100 000 platser i vuxenutbildningen. Kommunerna skall ges en viktig roll när det gäller utbildningssatsningen för arbetslösa med en lägre utbildningsnivå än 3-årigt gymnasium. 30 000 nya platser tillkommer i högskolan.

Denna utbyggnad av ordinarie vuxenutbildning och högskola avlöser de tillfälliga utbildningsplatser som har finansierats med arbetsmarknadspolitiska medel. Utbildningsprogrammet finansieras genom en höjning av energiskatterna samt effektiviseringar och ändringar i arbetsmarknadspolitiken.

Som regeringen framhöll i propositionen bör den grundläggande utbildningen i första hand erbjudas inom det reguljära utbildningsväsendet. Gränsdragningen mellan arbetsmarknadsutbildning och reguljär utbildning ses därför över. Inriktningen bör vara att arbetsmarknadsutbildningen skall renodlas mot främst omställningsutbildning.

Regeringen förklarade också att den skulle återkomma under våren med en proposition om en fortsatt förnyelse av sysselsättningspolitiken.

Med anledning av att arbetsmarknadens parter inom ramen för arbetet i 1995 års Arbetsrättskommission inte kunnat enas om en modernisering av arbetsrätten kommer propositionen att bli fördröjd. Innehållet kan jag naturligtvis inte i dag avslöja.

Jag kan emellertid nämna att det redan i dag är möjligt för arbetsförmedlingen att bevilja utbildningsbidrag för vissa studier vid högskola. Det innebär att en person får ett belopp motsvarande det han skulle ha fått i arbetslöshetsersättning.

Anf. 38 ULF KRISTERSSON (m)

Fru talman! Att vi tycker olika om politiken är en sak. Det kan vi återkomma till. Men det som jag tycker är tveksamt, och som även Widar Andersson var inne på i en tidigare interpellationsdebatt med finansministern, är att en så omfattande debatt försiggår på helt andra ställen och att så få svar kan ges här i kammaren.

Den mediala debatten om a-kassa och studier har inte saknats. Både arbetsmarknadsministern och utbildningsministern har varit ute och haft åsikter, delvis i olika riktning, i frågan. Att då ge närmast ett icke-svar i en interpellationsdebatt tycker jag är litet tråkigt, för att vara alldeles uppriktig. Denna debatt hade vi gott kunnat föra här, minst lika bra som den förs i medierna. Det är en politisk process som jag tycker är litet tveksam.

I stället för att diskutera de frågor jag inte har fått svar på, kan vi diskutera de intressanta svar jag har fått på frågor jag inte ställt. Det är gott så.

Utbildning som begrepp har blivit ett slags mantra, inte bara i den socialdemokratiska politiken – det skall medges – men också där. Det har blivit något som löser alla problem, inte minst när det gäller att få ned den öppna arbetslösheten. Utbildning är ett begrepp som det är lätt för politiker att svänga sig med. Det gör sig bra i retoriken, men innebär förbluffande ofta ganska litet.

Jag sitter själv med i en utredning som har drabbats mycket av detta betraktelsesätt – att utbildning kan lösa i stort sett alla problem man kan tänka sig.

Jag är tveksam till detta. Jag tror nämligen att utbildning, förkovran eller kompetensutveckling, som det heter i managementlitteraturen, är någonting som är svårare än så. Det måste visserligen ske mitt i livet och gälla även fullvuxna människor; det är ingenting nytt i Sverige. Det räcker med att se på de gamla klämkläcka Hermodsannonserna från förr i tiden för att inse att kompetensutveckling för fullvuxna inte är något nytt påfund. Men som populärbegrepp är det någonting nytt, och jag finner detta oroväckande. I takt med att statens och politikernas intresse

Prot. 1995/96:95
20 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:95
20 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

för detta har ökat markant finns också en dragning mot att utbildning är något som alltmer sker på andras ansvar och villkor. Det handlar mindre om mitt eget personliga lärande, om min personliga investering i någonting som jag själv tror kommer att ge något, och mer om något som staten skall tillgodose.

Detta tror jag är en felaktig politik. Jag tror att utbildning som sysselsättning är dåligt. Att fullvuxna människor skall plugga med 80-procentiga bidrag, vilket diskuteras i min utredning, tror jag är dåligt. Jag tror att de gamla NT-platserna som diskuteras också är dålig politik. Det vore dålig politik att låta vissa människor plugga på a-kassa, medan andra tvingas se det som en seriös investering i egen kunskap.

Det finns ju seriösa alternativ. Om man vill att fullvuxna människor skall vara lediga från sina arbeten för att studera på heltid, måste det till ett långsiktigt sparande, ett kompetenskonto, som det också kallas. Då kan man få råd att vara borta från arbetet. I annat fall tror jag att utbildning måste ske parallellt med att vi arbetar och gör allt det vi måste göra för att försörja oss själva.

I grunden är jag skeptisk till den politiska utbildnings- och kompetensretoriken. Utbildning görs till ett politiskt projekt i stället för ett personligt livsprojekt. Det blir något som någon annan skall ge till mig i stället för något jag investerar i för att ge mig själv. Den hållningen genomsyrar det svar som arbetsmarknadsministern just har givit mig.

Anf. 39 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)

Fru talman! Det är klart att man kan säga att det är ett politiskt projekt. Jag kan bejaka att det från vår sida är fråga om ett politiskt projekt. Det som regeringen – och som jag trodde även riksdagen – sysslar med är ju politik och hur vi vill utveckla samhället. I den bemärkelsen är en satsning av det här slaget ett politiskt projekt.

Vi vet att två tredjedelar av de arbetslösa i dag saknar treårigt gymnasium. Självfallet är det ett politiskt projekt för oss att ge dem möjligheten att få det. Det betyder att det parallellt med det politiska projektet blir ett individuellt projekt för var och en av dem som antar den utmaning som det innebär att studera.

Det är inget nytt, sade Ulf Kristersson, titta på gamla Hermods. Skillnaden mellan då och nu är ju att regering och riksdag, det vi kallar samhället, tar ett större ansvar för att erbjuda detta inom den reguljära utbildningens ram. Det tycker jag är rimligt och viktigt. Därvidlag skiljer vi oss från de flesta andra länder, där man som vuxen inte har möjlighet att komma igen om man har tappat som tonåring.

Vi skiljer oss naturligtvis åt politiskt. Kompetenskonto, eller vad det kallas på moderatspråk, är ett annat sätt att lösa ett problem. Det är ett mer individuellt sätt att lösa ett problem finansieringsvägen. Jag delar inte uppfattningen, men jag respekterar att den finns.

Jag är litet förvånad över att denna debatt har uppstått. Det är inte jag som har initierat den, utan det är andra, inte minst Moderata samlingspartiets talesman i arbetsmarknadsfrågor, Per Unckel. Jag har bara svarat på de frågor jag har fått.

För mig är detta inte något konstigt, och det är heller inget nytt. Det har funnits sedan 70-talet. Låt vara att det har hetat utbildningsbidrag, men nivån har legat i paritet med arbetslöshetsersättningen. Så egentligen tycker jag inte att det är en så stor fråga att diskutera.

Anf. 40 ULF KRISTERSSON (m)

Fru talman! Det må vara hänt att arbetsmarknadsministern bara har svarat på frågor. Det måste, med all respekt, ha skett på ett sätt som inte var helt tillfyllest, eftersom det har tolkats på vitt olika sätt. Jag har sett åtminstone tre olika tidningsuttalanden som i varierande mån har gått i olika riktning. Det tror jag inte att arbetsmarknadsministern själv är riktigt nöjd med. Dessutom kände sig ju utbildningsministern föranledd att gå ut och påpeka att det inte var aktuellt.

Nu kan vi kanske inte diskutera om detta är aktuellt eller inte, eftersom man inte tycks veta det ens i regeringskansliet. Vi får spekulera i om det vore rimligt om det var aktuellt.

Jag sade tidigare att detta är för mycket av ett politiskt projekt och att jag ställer mig tveksam till det. I det ligger att jag tror att vi lätt ser på den här politiken på samma sätt som vi har sett på traditionell fördelningspolitik under många år i Sverige: att vi efter bästa förmåga och efter olika politisk uppfattning kan dela ut något som en del har skapat till alla.

Vi kan träta om detta i ekonomiska termer. Men vi kan knappast träta om att det inte går att fördela kunskap i största allmänhet jämnt. Det går inte att låta människor få i princip lika mycket kunskap, oavsett de grundläggande krafter som gör att man skaffar sig kunskap. Jag tror att det är helt andra processer som leder till kunskap och insikter än de som leder till materiellt välstånd. De senare är mycket enklare.

Dessutom tror jag, inom parentes sagt, att detta riskerar att leda till att man förringar värdet av annan kunskap som inte utbildas fram på skolbänken. Det är ett synsätt som samhället inte har råd att tillskansa sig.

I politikens värld finns enkla metoder: Vi kan kan besluta om utbildningsplatser, finansiering och sysselsättningsåtgärder. Det är inte samma sak som att människor skaffar sig ny kunskap, högre värde på arbetsmarknaden eller entusiasm för att göra något med sin nya kunskap. Det är alltför personliga saker för att man skall kunna besluta om dem ens i denna visa kammare.

Låt oss återvända till a-kasseproblematiken. För den händelse att detta blir aktuellt, ser arbetsmarknadsministern inget problem i att somliga människor utbildar sig på egen bekostnad, genom egna investeringar och egna lån, medan andra människor gör det på statens bekostnad?

Anf. 41 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)

Fru talman! Ulf KristerSSon frågade om det var aktuellt, och då kan jag svara ja. Det förekommer redan i dag och har gjort det sedan 70-talet. Jag har inte för avsikt att begränsa den möjligheten. Då är min

Prot. 1995/96:95
20 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:95
20 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

avsikt snarare att vidga den. Men om detta handlar den proposition som skall komma så småningom.

Jag kan berätta att det innevarande budgetår har fattats 1 151 nya beslut om högskolestudier med utbildningsbidrag. Det är i snitt 115 per månad. Det vi diskuterar nu är om det är rimligt att man låter i det här fallet mest handikappade och utomnordiska medborgare studera på högskolenivå med denna typ av bidrag. De tar alltså inte lån på samma sätt som andra. Jag tycker att det är rimligt.

Rättvisa har diskuterats mycket i det här sammanhanget, och då måste man definiera rättvisa. Detta uttrycktes så fint en morgon i en predikan som studentprästen i Stockholm höll. Hon tog upp problemet eftersom hon hade hört studenterna beskriva detta och vara arga – för det är de ju runt om i landet; det är jag medveten om. Hon sade att det kanske finns en djupare orättvisa än den mellan dem som studerar med bidrag och dem med studielån. Den djupare orättvisan finns kanske mellan dem som haft möjligheten att studera över huvud taget och dem som är arbetslösa.

Jag tycker att detta var mycket klokt uttryckt. Det leder in på det som Ulf Kristersson sade, nämligen att det är något annat än att vi bereder möjlighet på det här viset som driver dem som studerar. Det är klart. Vi vet ju att den sociala segregeringen är väldigt stor när det gäller universitets- och högskolestudier.

Då är frågan vad det är som gör att vissa påbörjar den typen av studier och inte andra. Är det möjligen så att de som inte gör det får en kick senare i livet, för att de då har fått den stimulans som de inte fick som barn och tonåringar? Skall de inte få den möjligheten då? Då må det gälla att vi utökar antalet platser med 30 000 eller att man i vissa fall kan få studera med den här typen av utbildningsbidrag. Jag tycker att det är väldigt rimligt.

Anf. 42 ULF KRISTERSSON (m)

Fru talman! Jag är den första att medge att människor kommer i gång med studierna vid olika tidpunkter i livet. Självklart är det så. Vårt allmänna problem i Sverige är i och för sig inte att vi har för få människor som i fullvuxen ålder försöker skaffa sig ganska grundläggande kunskaper. Det är normalt att vi har ganska många som är fullvuxna vid studiernas början. Jag tror att vi borde ha större andel unga akademiker än vi har i dag.

Att man kommer i gång sent i livet med studier är en helt annan fråga än att man skall studera på andras bekostnad. Det är en fundamental orättvisa att somliga studerar på egen bekostnad och att andra till stor del gör det på statens bekostnad. Det handlar om en stor investering som de flesta unga människor gör, kanske den största i livet. Det är inte oväsentligt. Det är lätt att vara generös som prästen med andras pengar. Det är inte riktigt samma sak att vara för ett sådant system som att vara för att människor skall kunna plugga litet senare i livet.

En av huvuduppgifterna för den utredning som nu skall se över studiemedelssystemen är att ta bort orättvisan i de olika studiefinansie-

ringssystemen för just fullvuxna. Det handlar om svux, svuxa och utbildningsbidrag. Människor som får bidrag läser parallellt med människor som studerar på egen bekostnad, dvs. med egna studielån. Detta var en huvuduppgift som vi fick. Jag är intresserad av att få veta om man samtidigt skall införa ett helt nytt system, eller väsentligt utvidga ett system, som går i rakt motsatt riktning. Jag tror att både jag och utredningens ordförande tycker att det är en ganska intressant information att få innan vi lämnar ett slutbetänkande.

Tack!

Anf. 43 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)

Fru talman! Först får jag konstatera att Ulf KristerSSon inte har vare sig bejakat eller icke bejakat den möjlighet som redan i dag finns – för de grupper som jag har räknat upp – att studera på högskolenivå med utbildningsbidrag som motsvarar a-kassenivån.

Nu blir det inga fler repliker, men det hade varit intressant att få höra om Ulf KristerSSon tycker att vi skall avskaffa denna möjlighet som har funnits sedan 70-talet och som har fyllt en viss funktion för mycket speciella grupper. Det handlar nämligen inte om att rakt av låta arbetslösa studera på högskolenivå med a-kassa. Det har aldrig varit fråga om det. Det har varit fråga om mycket speciella grupper och villkor.

Skall vi gå vidare på den vägen? Skall vi låta det vara som det är i dag, eller skall vi vidga möjligheten? Bl.a. arbetsmarknadens omstrukturering gör att högskolestudier kanske är enda chansen för vissa grupper av arbetslösa att få ett jobb på sikt. Det handlar inte om studier upp till någon examen men kanske om vissa poäng. Detta var inte så vanligt förr. Då kunde man kanske gå en svetsarkurs eller någon annan yrkesutbildning som inte kräver högskoleutbildning. I dag är det inte så. I dag ser arbetsmarknaden annorlunda ut. Man måste rätta sig litet grand efter den omstrukturering som sker.

Ulf KristerSSon säger att vissa betalar sin utbildning själva och att somliga studerar på andras bekostnad. Den uppfattningen delar jag inte. Det man betalar själv när man tar lån är sitt uppehälle och sina böcker, men man betalar inte utbildningen. Den betalar vi alla fortfarande gemensamt.

Detta handlar om att människor, som har varit arbetslösa och arbetat länge och kommit upp i en viss ålder, skall få möjlighet att studera så att de kan få ett nytt jobb. Det är ett sätt att komma ur arbetslösheten. Detta är alltså inte något reguljärt system över tiden, utan det rör sig om en femårsperiod. Det är det vi talar om. Därmed borde det inte komma i konflikt med det arbete som görs i den utredning som Ulf KristerSSon sitter i.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1995/96:95
20 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:95
20 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

13 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Propositioner

1995/96:200 Fristående skolor m.m.

1995/96:202 Miljöklassning av alkylatbensin

1995/96:230 Vissa bestämmelser om dubbelbeskattningsavtalet mellan Sverige och Brasilien, m.m.

Skrivelse

1995/96:158 ILO:s konvention och rekommendation om deltidsarbete

Förslag

1995/96:RR11 Riksdagens revisorers förslag angående myndigheternas lokalförsörjning

Motioner

med anledning av skr. 1995/96:194 Utvecklingen inom den kommunala sektorn

1995/96:Fi102 av Gudrun Schyman m.fl. (v)

1995/96:Fi103 av Anne Wibble m.fl. (fp)

1995/96:Fi104 av Lars Tobisson m.fl. (m)

1995/96:Fi105 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m)

med anledning av prop. 1995/96:205 Förbud mot innehav av destillationsapparater m.m.

1995/96:So26 av Gullan Lindblad m.fl. (m)

1995/96:So27 av Göran Magnusson och Karin Israelsson (s, c)

1995/96:So28 av Birgitta Gidblom m.fl. (s, c)

Konstitutionsutskottets betänkanden

1995/96:KU13 Registrering av ledamöternas ekonomiska intressen

1995/96:KU34 Kommunal uppdragsverksamhet avseende kollektivtrafik, m.m.

Finansutskottets betänkanden

1995/96:FiU12 Riksbankens förvaltning år 1995, m.m.

1995/96:FiU13 Frågor om offentlig upphandling

1995/96:FiU14 Sammanslagning av Svenska Penninglotteriet AB och AB Tipstjänst, m.m.

Justitieukskottets betänkanden

1995/96:JuU21 Intensivövervakning med elektronisk kontroll

1995/96:JuU22 Sekretess och polisregister

Lagutskottets betänkanden

1995/96:LU23 Ändring i växtförädlarrättslagen, m.m.

1995/96:LU24 Tilläggsskydd för växtskyddsmedel, m.m.

Utrikesutskottets betänkanden
1995/96:UU19 Partnerskaps- och samarbetsavtal mellan EU och Kazakstan
1995/96:UU20 Partnerskaps- och samarbetsavtal mellan EU och Kirgizistan
1995/96:UU21 Partnerskaps- och samarbetsavtalet mellan EU och Vitryssland
1995/96:UU23 Nordiskt samarbete
1995/96:UU24 Avtal om ändring av den fjärde Lomékonventionen m.m.

Socialförsäkringsutskottets betänkande
1995/96:SfU7 Basbeloppet m.m.

Utbildningsutskottets betänkanden
1995/96:UbU9 Lokala styrelser med föräldramajoritet inom skolan
1995/96:UbU12 Riksbankens jubileumsfonds verksamhet under år 1995

Jordbruksutskottets betänkanden
1995/96:JoU11 Genteknik
1995/96:JoU22 Skärpta avgaskrav för tunga fordon m.m.

14 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställts

den 9 maj

1995/96:205 av *Arne Andersson* (m) till försvarsministern
Försvarsmaterielbeställningarna

den 10 maj

1995/96:206 av *Sten Andersson* (m) till justitieministern
Våldet på offentliga platser
1995/96:207 av *Elisabeth Fleetwood* (m) till justitieministern
Åtgärder mot unga lagöverträdare
1995/96:208 av *Carina Moberg* (s) till inrikesministern
Utförsäljningar av allmännyttiga bostadsföretag

den 13 maj

1995/96:209 av *Sten Andersson* (m) till statsrådet Pierre Schori
Flyktingpolitiken och den kommunala ekonomin
1995/96:210 av *Eva Eriksson* (fp) till miljöministern
Skyddandet av ytterligare vattendrag mot vattenkraftsutbyggnad och annan exploatering

Prot. 1995/96:95
20 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

Prot. 1995/96:95
20 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

1995/96:211 av *Margareta Andersson* (c) till arbetsmarknadsministern
Åtgärder för lågutbildade

den 15 maj

1995/96:212 av *Eva Zetterberg* (v) till utrikesministern
Mänskliga rättigheter i Colombia

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 21 maj.

15 § Anmälan om skriftliga frågor

Anmälades att följande skriftliga frågor framställts

den 9 maj

1995/96:431 av *Carina Hägg* (s) till statsrådet Pierre Schori
Krigsmateriel till de baltiska länderna

1995/96:432 av *Carina Hägg* (s) till kommunikationsministern
Svensk kommunikationsplanering

1995/96:433 av *Carina Hägg* (s) till utrikesministern
Ett arktiskt råd

1995/96:434 av *Carina Hägg* (s) till finansministern
Sveriges kostnader för EU

den 10 maj

1995/96:435 av *Birger Schlaug* (mp) till miljöministern
Myndighetsansvar för erosionsfrågor

1995/96:436 av *Annika Nordgren* (mp) till jordbruksministern
Användning av försöksdjur på grundskole- och gymnasienivå

1995/96:437 av *Gun Hellsvik* (m) till justitieministern
Åtgärder mot barn- och ungdomskriminalitet

1995/96:438 av *Margareta E Nordenvall* (m) till utbildningsministern
Innovationscentrum

den 13 maj

1995/96:439 av *Margareta E Nordenvall* (m) till socialministern
Det svenska vårdmonopolet i EU-perspektiv

den 14 maj

1995/96:440 av *Gun Hellsvik* (m) till justitieministern
Föräldraansvar

1995/96:441 av *Anders Nilsson* (s) till jordbruksministern
Septemberjakten

1995/96:442 av *Björn Samuelson* (v) till arbetsmarknadsministern
Arbetsmarknadssituationen i Värmland
1995/96:443 av *Gudrun Lindvall* (mp) till jordbruksministern
Ersättning för rovdjursrivna tamdjur
1995/96:444 av *Gudrun Lindvall* (mp) till jordbruksministern
EU:s foderlagstiftning
1995/96:445 av *Birger Schlaug* (mp) till statsministern
EU-kommissionens säkerhetstjänst

Prot. 1995/96:95
20 maj

den 15 maj

1995/96:446 av *Inga Berggren* (m) till kommunikationsministern
Kontinentalbanan

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 21 maj.

16 § Anmälan om svar på skriftliga frågor

Anmälades att följande svar på skriftliga frågor inkommit

den 9 maj

1995/96:413 av *Birger Schlaug* (mp) till jordbruksministern
Verksamheten på Wängen

den 14 maj

1995/96:428 av *Erik Arthur Egervärn* (c) till justitieministern
Klotter på husfasader och andra platser
1995/96:437 av *Gun Hellsvik* (m) till justitieministern
Åtgärder mot barn- och ungdomskriminalitet

den 15 maj

1995/96:418 av *Eva Goës* (mp) till utrikesministern
Kärnvapenproven i Franska Polynesien
1995/96:419 av *Eva Goës* (mp) till utrikesministern
Amerikanska kärnvapenprovsprängningar
1995/96:420 av *Eva Goës* (mp) till statsrådet Pierre Schori
Arbetskraftsinvandring
1995/96:421 av *Karin Israelsson* (c) till utrikesministern
Iranska flyktingar i Turkiet
1995/96:422 av *Carina Hägg* (s) till statsrådet Pierre Schori
Östutvidgningens påverkan på biståndet
1995/96:423 av *Carina Hägg* (s) till statsrådet Pierre Schori
EU-hjälp ur jordbruksfond

Prot. 1995/96:95
20 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

1995/96:424 av *Carina Hägg* (s) till statsrådet Pierre Schori
Sverige och EU:s särskilda biståndsbidrag
1995/96:425 av *Carina Hägg* (s) till miljöministern
Våtmarksskydd i Jönköpings län
1995/96:427 av *Birger Schlaug* (mp) till statsrådet Leif Pagrotsky
Vapenexport till Dubai
1995/96:429 av *Laila Bäck* (s) till statsrådet Ylva Johansson
De individuella programmen inom gymnasieskolan
1995/96:430 av andre vice talman *Görel Thurdin* (c) till socialmi-
nistern
Förekomsten av titandioxid i våra livsmedel
1995/96:432 av *Carina Hägg* (s) till kommunikationsministern
Svensk kommunikationsplanering
1995/96:433 av *Carina Hägg* (s) till utrikesministern
Ett arktiskt råd
1995/96:434 av *Carina Hägg* (s) till finansministern
Sveriges kostnader för EU
1995/96:435 av *Birger Schlaug* (mp) till miljöministern
Myndighetsansvar för erosionsfrågor
1995/96:436 av *Annika Nordgren* (mp) till jordbruksministern
Användning av försöksdjur på grundskole- och gymnasienivå
1995/96:438 av *Margareta E Nordenvall* (m) till utbildningsministern
Innovationscentrum

den 17 maj

1995/96:416 av *Björn Samuelson* (v) till statsministern
Upprättelse åt vissa internerade under andra världskriget

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 21 maj.

17 § Kammaren åtskildes kl. 14.14.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdets början t.o.m. 11 § anf. 33 (delvis)
och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL CARPELAN

Innehållsförteckning

Prot. 1995/96:95
20 maj

*Fel! Okänt
växelargument.*

1 § Utökning av antalet suppleanter i EU-nämnden	1
2 § Val av extra suppleant i EU-nämnden.....	1
3 § Anmälan om kompletteringsval till jordbruksutskottet.....	1
4 § Ny riksdagsledamot, m.m.	2
5 § Justering av protokoll.....	2
6 § Meddelande om frågestunden	2
7 § Meddelande om svar på interpellationer	2
8 § Svar på interpellation 1995/96:160 om ett växande Sve- rige	3
Anf. 1 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	3
Anf. 2 BO LUNDGREN (m)	5
Anf. 3 ANNE WIBBLE (fp)	7
Anf. 4 JOHAN LÖNNROTH (v)	7
Anf. 5 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	8
Anf. 6 BO LUNDGREN (m)	9
Anf. 7 ANNE WIBBLE (fp)	10
Anf. 8 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	11
Anf. 9 BO LUNDGREN (m)	12
Anf. 10 JOHAN LÖNNROTH (v)	13
Anf. 11 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	13
9 § Svar på interpellation 1995/96:167 om en gemensam valuta och centralbank.....	14
Anf. 12 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	14
Anf. 13 ANDREAS CARLGREN (c)	16
Anf. 14 JOHAN LÖNNROTH (v)	17
Anf. 15 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	17
Anf. 16 ANDREAS CARLGREN (c)	18
Anf. 17 JOHAN LÖNNROTH (v)	19
Anf. 18 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	19
Anf. 19 ANDREAS CARLGREN (c)	20
Anf. 20 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s)	21
10 § Svar på interpellation 1995/96:190 om marknadseko- nomins utveckling.....	22

Prot. 1995/96:95
20 maj

Anf. 21 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	22
Anf. 22 WIDAR ANDERSSON (s)	23
Anf. 23 BO LUNDGREN (m).....	24
Anf. 24 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	25
Anf. 25 WIDAR ANDERSSON (s)	26
Anf. 26 BO LUNDGREN (m).....	27
Anf. 27 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	28
Anf. 28 WIDAR ANDERSSON (s)	29
Anf. 29 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	30
11 § Svar på interpellation 1995/96:202 om EU och trav- hästsporten	30
Anf. 30 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	30
Anf. 31 STEN ANDERSSON (m)	31
Anf. 32 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	32
Anf. 33 STEN ANDERSSON (m)	32
Anf. 34 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	33
Anf. 35 STEN ANDERSSON (m)	33
Anf. 36 Finansminister ERIK ÅSBRINK (s).....	34
12 § Svar på interpellation 1995/96:200 om möjlighet att studera med bibehållen a-kassa	34
Anf. 37 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)	34
Anf. 38 ULF KRISTERSSON (m).....	35
Anf. 39 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)	36
Anf. 40 ULF KRISTERSSON (m).....	37
Anf. 41 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)	37
Anf. 42 ULF KRISTERSSON (m).....	38
Anf. 43 Arbetsmarknadsminister MARGARETA WINBERG (s)	39
13 § Bordläggning.....	40
14 § Anmälan om interpellationer	41
1995/96:205 av Arne Andersson (m) till försvarsministern	41
Försvarsmaterielbeställningarna	41
den 10 maj.....	41
1995/96:206 av Sten Andersson (m) till justitieministern	41
Våldet på offentliga platser	41
1995/96:207 av Elisabeth Fleetwood (m) till justitiemi- nistern.....	41
Åtgärder mot unga lagöverträdare	41
1995/96:208 av Carina Moberg (s) till inrikesministern.....	41
Utförsäljningar av allmännyttiga bostadsföretag	41

<i>den 13 maj</i>	41
1995/96:209 av <i>Sten Andersson</i> (m) till statsrådet Pierre Schori.....	41
Flyktingpolitiken och den kommunala ekonomin	41
1995/96:210 av <i>Eva Eriksson</i> (fp) till miljöministern.....	41
Skyddandet av ytterligare vattendrag mot vattenkraftsutbyggnad och annan exploatering.....	41
1995/96:211 av <i>Margareta Andersson</i> (c) till arbetsmarknadsministern	42
Åtgärder för lågutbildade.....	42
<i>den 15 maj</i>	42
1995/96:212 av <i>Eva Zetterberg</i> (v) till utrikesministern.....	42
Mänskliga rättigheter i Colombia.....	42

Prot. 1995/96:95
20 maj

15 § Anmälan om skriftliga frågor.....42

1995/96:431 av <i>Carina Hägg</i> (s) till statsrådet Pierre Schori	42
Krigsmateriel till de baltiska länderna.....	42
1995/96:432 av <i>Carina Hägg</i> (s) till kommunikationsministern.....	42
Svensk kommunikationsplanering.....	42
1995/96:433 av <i>Carina Hägg</i> (s) till utrikesministern.....	42
Ett arktiskt råd.....	42
1995/96:434 av <i>Carina Hägg</i> (s) till finansministern.....	42
Sveriges kostnader för EU	42
<i>den 10 maj</i>	42
1995/96:435 av <i>Birger Schlaug</i> (mp) till miljöministern.....	42
Myndighetsansvar för erosionsfrågor.....	42
1995/96:436 av <i>Annika Nordgren</i> (mp) till jordbruksministern.....	42
Användning av försöksdjur på grundskole- och gymnasienivå.....	42
1995/96:437 av <i>Gun Hellsvik</i> (m) till justitieministern.....	42
Åtgärder mot barn- och ungdomskriminalitet	42
1995/96:438 av <i>Margareta E Nordenvall</i> (m) till utbildningsministern.....	42
Innovationscentrum.....	42
<i>den 13 maj</i>	42
1995/96:439 av <i>Margareta E Nordenvall</i> (m) till socialministern.....	42
Det svenska vårdmonopolet i EU-perspektiv	42
<i>den 14 maj</i>	42
1995/96:440 av <i>Gun Hellsvik</i> (m) till justitieministern.....	42
Föräldraansvar.....	42
1995/96:441 av <i>Anders Nilsson</i> (s) till jordbruksministern	42
Septemberjakten.....	42

Prot. 1995/96:95
20 maj

1995/96:442 av <i>Björn Samuelson</i> (v) till arbetsmarknadsministern.....	43
Arbetsmarknadssituationen i Värmland.....	43
1995/96:443 av <i>Gudrun Lindvall</i> (mp) till jordbruksministern.....	43
Ersättning för rovdjursrivna tamdjur	43
1995/96:444 av <i>Gudrun Lindvall</i> (mp) till jordbruksministern.....	43
EU:s foderlagstiftning.....	43
1995/96:445 av <i>Birger Schlaug</i> (mp) till statsministern	43
EU-kommissionens säkerhetstjänst	43
den 15 maj.....	43
1995/96:446 av <i>Inga Berggren</i> (m) till kommunikationsministern.....	43
Kontinentalbanan.....	43

16 § Anmälan om svar på skriftliga frågor43

1995/96:413 av <i>Birger Schlaug</i> (mp) till jordbruksministern ..	43
Verksamheten på Wången.....	43
den 14 maj.....	43
1995/96:428 av <i>Erik Arthur Egervärn</i> (c) till justitieministern.....	43
Klotter på husfasader och andra platser.....	43
1995/96:437 av <i>Gun Hellsvik</i> (m) till justitieministern	43
Åtgärder mot barn- och ungdomskriminalitet.....	43
den 15 maj.....	43
1995/96:418 av <i>Eva Goës</i> (mp) till utrikesministern.....	43
Kärnvapenproven i Franska Polynesien	43
1995/96:419 av <i>Eva Goës</i> (mp) till utrikesministern.....	43
Amerikanska kärnvapenprovsprängningar	43
1995/96:420 av <i>Eva Goës</i> (mp) till statsrådet Pierre Schori ...	43
Arbetskraftsinvandring.....	43
1995/96:421 av <i>Karin Israelsson</i> (c) till utrikesministern.....	43
Iranska flyktingar i Turkiet.....	43
1995/96:422 av <i>Carina Hägg</i> (s) till statsrådet Pierre Schori	43
Östutvidgningens påverkan på biståndet	43
1995/96:423 av <i>Carina Hägg</i> (s) till statsrådet Pierre Schori	43
EU-hjälp ur jordbruksfond	43
1995/96:424 av <i>Carina Hägg</i> (s) till statsrådet Pierre Schori	44
Sverige och EU:s särskilda biståndsbidrag.....	44
1995/96:425 av <i>Carina Hägg</i> (s) till miljöministern.....	44
Våtmarksskydd i Jönköpings län.....	44
1995/96:427 av <i>Birger Schlaug</i> (mp) till statsrådet Leif Pagrotsky.....	44

Vapenexport till Dubai.....	44
1995/96:429 av <i>Laila Bäck</i> (s) till statsrådet Ylva Johansson.....	44
De individuella programmen inom gymnasieskolan	44
1995/96:430 av andre vice talman <i>Görel Thurdin</i> (c) till socialministern.....	44
Förekomsten av titandioxid i våra livsmedel.....	44
1995/96:432 av <i>Carina Hägg</i> (s) till kommunikationsministern.....	44
Svensk kommunikationsplanering.....	44
1995/96:433 av <i>Carina Hägg</i> (s) till utrikesministern.....	44
Ett arktiskt råd.....	44
1995/96:434 av <i>Carina Hägg</i> (s) till finansministern	44
Sveriges kostnader för EU	44
1995/96:435 av <i>Birger Schlaug</i> (mp) till miljöministern.....	44
Myndighetsansvar för erosionsfrågor.....	44
1995/96:436 av <i>Annika Nordgren</i> (mp) till jordbruksministern.....	44
Användning av försöksdjur på grundskole- och gymnasienivå.....	44
1995/96:438 av <i>Margareta E Nordenvall</i> (m) till utbildningsministern.....	44
Innovationscentrum.....	44
den 17 maj.....	44
1995/96:416 av <i>Björn Samuelson</i> (v) till statsministern.....	44
Upprättelse åt vissa internerade under andra världskriget.....	44

Prot. 1995/96:95
20 maj

17 § Kammaren åtskildes kl. 14.14.	44
--	----